

„Amikor a fő liturgusként szolgáló *Munib Younan* szentföldi evangélikus püspök, a Lutheránus Világszövetség elnöke átnyújtja *Urmas Viilmának* a szolgálatát jelképező pásztorbotot, az új érsek egy csöppet elbizonytalanodik.”
Egótájékoztató ▶ 3. oldal

„Minden gondjukat és döntésüket Isten elé tenni, minden erejükkel leküzdeni az akadályokat, minden pillanatban hűségesnek maradni, és a rosszat ugyanúgy elfogadni, mint a jót – a hallgatók ezekre kaptak szépséges, vidám, megható példákat.”
Jancsi és Júlia igaz meséi ▶ 4. oldal

„Ez év január 1-jétől tehát önálló gyülekezet lett Budakeszi. Úgy készülünk, hogy február 22-én már megválasztott lelkésze és felügyelője is lesz a gyülekezetnek.”
A születés pillanatai ▶ 10. oldal

Ne vigy minket kísértésbe! ▶ 2. oldal
Arcok – álarok nélkül ▶ 5. oldal
Válóháló ▶ 5. oldal
Első és utolsó fogadalom ▶ 8. oldal
Mi történt az evangélikus kocsmában? ▶ 9. oldal
Melléklet: ÚTTITÁRS – magyar evangéliumi lap

Szent és szerelmes szövetség megáldása

FOTÓ: GALAMBOS ADÁM

▶ A házasság hetében ismét koncerttel egybekötött áldó istentisztelet helyszíne volt február 14-én a Deák téri evangélikus templom. A központilag szervezett evangélikus program keretében immár nyolcadik alkalommal kérhettek áldást a házaspárok életükre és szerelmükre.

A Bálint-napi istentiszteletet a *Boyzless Voice* énekei szőtték át. Az együttes repertoárjában a spirituálék és himnuszok mellett könnyűzenei feldolgozások is helyet kaptak. A zenei szolgálatban *Thiago Bertoldi* brazil zongoraművész is közreműködött.

A házasság hete rendezvénysorozat idei arcai, dr. Tomka János főiskolai tanár, a Károli Gáspár Református Egyetem tanszékvezetője és Tomkáné Zsáry Anikó építészmérnök (képzőművész) választott mottójukról, a megtartó hűség fogalmáról beszéltek bemutatkozásukban. A pestszentlőrinci Sztéhló Gábor evangélikus gimnázium diákjainak írásos kér-

déseire válaszolva elmondták: azért kell beszélni a hűségről, mert – tapasztalataik szerint – körülöttünk minden a hűtlenséget erősíti. Pedig az ember nemcsak megértésre, elfogadásra vágyik, de arra is, hogy legyen, aki állhatatosan kitart mellette örömeiben és bánatában.

A párkapcsolatban a megtartó hűség helye a házasság. Ám a baráti, közösségi kapcsolatokban és az élet számos más területén is szükségünk van a hűsége. „A hűséget Isten megelőlegezte nekünk, ezt kell továbbadnunk a társunknak, akkor is, ha épp rossz kapcsolatban vagyunk” – emlékeztetett dr. Tomka János.

A házasság hetének mottójához kapcsolódott *B. Pintér Márta* nő missziói lelkész igehirdetése. 2Tim 2,13 alapján is a hűség fogalma áll a középpontban: Isten hűséges, nem tagadja meg a szeretetét, akkor sem, ha mi hűtlenekek vagyunk hozzá. Elvesztett és tékozló gyermekeit is visszavárja az Atya, nem fosztja meg őket szeretetétől, ha bátran és őszintén közelítenek hozzá. A Bálint-nap és a szeretet keresztény üzenete mindenkihez szól – hangsúlyozta a lelkész –; Isten szeretete és hűsége tökéletes, ő megbocsát, és új életet ad.

A *Döbrentey Ildikó* író által megfogalmazott áldásért sokan sorakoztak az oltár előtt. Nemcsak házaspároknak szólt a hívás: párjukat elvesztett vagy társukat nem találó egyedülállóak is részesülhettek Isten áldásában.

■ WALKÓ ADÁM

„...egyetlen batyunk...”

Tegnap elővettem az *ARJ-t*, mert így szerettem volna megadni a módját az ünnepnek. Vágytam valamire, ami ismerős – ugyanakkor mindig új. Valamire, ami szöveg és dallam, gondolat és ritmus, szépség, varázslat, kép, álom, amely némán tűnik, ám mégis hangzik, és végül elhallulva még sokáig odabent muzsikál.

Nem nagyon kellett keresnem, többszöri költőzködésem mindent felkavart és leülepedni alig-alig képes földrendéshullámai után is kéznél van, a polcon, hogy bármikor előkaphassam, magamhoz vehessem. Bármikor és bárhol, amikor és ahol olyasfajta megnyugvásra, „magaslati pihenőre” van szükségem, amelyet a tévé, a rádió, az internet, a *Facebook*, semmilyen technikai csoda vagy tárgyi eszköz nem tud megadni. Csak „ők” ketten: a költészet és az anyanyelv. Az anyanyelvemen, magyarul írott versek – meg persze prózák. A „velük” eltölthető percek a nap legértékesebb pillanatai.

A hárombetűs kód megfejtése ugyanis egy – csak dicséret illeti a haj-

dani kiadvány kiadói szándékot: kimondottan a fiatal olvasóknak szánt – lelki túlélő-csomagocskák. Egy múlt századbeli, egész pontosan a kilencvenes évek derekán megjelent, karcú kis kötet: *ARJ – Válogatás Ady Endre, József Attila, Radnóti Miklós műveiből*. Akkoriban, a közeledő századvég lázában naponta hallottuk-olvastuk a kérdést: „Mit viszel magaddal ebből a századból?” A kiadó válasza pedig ez a könyvecske volt. „Mert a századvég óhatatlanul itt van, és talán nem mindegy, mit rejtettél a tarisznyádba! Hát kérlek, vigyél magaddal!” – áll a borítón.

S hogy kit vagy mit ünnepelem? Nem, most egyik nagyszerű költőnk sem, mégis mindannyiunkat. Azt a szépséget, amelyet a világon csak maroknyi ember ért meg és használ, de számu(n)kra szebb mindennél, s nincs nála fényesebb, szívfejtőbb, gyönyörködtetőbb. Könyvtáryi könyv, lexikonnyi szócikk foglalkozik vele, ápolása, fejlesztése, művelése, újítása komoly tudomány, s közben minden

kisgyermek világra eszmélése is vele kezdődik el. Általa lehetünk igazán önmagunk. Tanulása megunhatatlan feladat, ha valóban szeretjük őt.

Édes anyanyelv – édesanya-nyelv. A szívdobbanásunkkal egy talán; beülhet, de elvehetetlen: amíg élünk, a miénk. Nyelv és lélek kapcsolata megfelfejthetetlen, mégis minden emberi lény számára ismert titka létünknek. Nincs belőle több, s mint ilyen, a legnagyobb kincs.

„A természet csak egyetlen édesanyát adott nekünk, csak egyetlen édes anyanyelvet” – mondta *Kosztolányi Dezső*. Amíg végigballagunk életünk útján, ott van velünk, győztes és vesztes csatáinkban, megtorpanásainkban, amint első szavunkban, úgy utolsó sóhajunkban. Ahogy *Kányádi Sándor* írja *Apáczai* című prózaversében, „egyetlen batyunk botunk fegyverünk az anyanyelv”.

Február 21-e az anyanyelv nemzetközi napja, 2000-ben ünnepelték először.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

A mezítlábas

■ FÜLLER TÍMEA

Farsang idején minden évben sok ünnepségen veszek részt. Iskolásaim, óvodásaim jelmezbábjain, melyeken mostanra szinte kivétel nélkül együtt beöltöző osztályok közös műsorát nézem meg. A gyerekek aranyosak és nagyon egyformák ilyenkor.

A jelmezek között kevés már a meglepő, az igazán ötletes. Ilyen világot élünk, tudom. Sok a feladat, kevés az idő, a szülők rohannak, a gyerekek többsége sem varrogatással tölti a szabad idejét.

Maradnak az egyenjelmezek. Gyorsan-gyorsan, kölcsönzökből, vagy valamit hamarjában, ami már eleve készen van mindenkinek. Nagy egyformaságok sorakoznak a színpadon, közös produkciók, természetesen közösségépítő hatásukkal együtt. Közösségépítésre pedig nagy szükség is van, mert a másik, ami feltűnően kiveszőben van, az a gyerek fellépésén részt vevő szülő, család.

Nem itélkezem emiatt, inkább sajnálom, hogy így alakulnak a dolgok. Nekem még ott ült a színpad előtt anyukám és apukám, biztató mosollyal jelezve, hogy drukkolnak. Jó volt odasandítani rájuk. Erőt és bátorságot adott a jelenlétük. Ezért hiszem azt, hogy az elfoglaltságaik vagy értékrendjük miatt távol maradt szülők hiányoznak ezeken az alkalmakon.

A gyerekek vonulnak, előadnak, és nem tudnak mit kezdeni magukkal. Nincs kivel megosztani az örömet, a sikert vagy a kudarcot. Nincs ott anya vagy apa tükröt tartó tekintete. A bólintás, az elismerés, a figyelem, amely azt jelenti: fontos vagy, itt vagyok, veled vagyok, látlak!

Pedig micsoda pillanatok adódnak! Valóságos csodák esnek meg, mint éppen előző szombaton egy kis szórványgyülekezet iskolai farsangján.

A faluház színpadán egymást váltották a kis egyforma, pörgő-forgó építőköcskák, táncoló mesehősök, vágány ugránczó, farmeros, kockás inges szereplők. Minden műsor-szám nagy tapsot kapott, majd bele-szakadt a tanári kar apraja-nagyja.

És akkor megláttam a mezítlábaszt. Először csak a lábait. Kikerekedtek a szemeim. Ha nem fagyott is farkasordítóan, mégiscsak tél van. Ki ez a gyerek, akit így elengedtek? Aztán ahogy haladt felfelé a pillantásom, csak még jobban leesett az állam. Gyönyörű, tiszta tekintetű, fényes hajú, sudár leányka állt előttem tőtől talpig cigány népviseletben. Mosolygott, mint aki ajándékot készűl átadni.

Először rá sem ismertem, pedig régóta követem ennek a gyereknek az életét. Évek óta ismerem. Látogattam már a családját, tudom, honnan jön, miért olyan, amilyen. Sokgyerekes családból, nehéz körülmények közül, nem túl jó képességekkel. Régóta nyesegetem, terelgetem, és nem hagyom rá minden szavát, tettét, valahogy mégis mély szeretet alakult ki

közöttünk az évek során. Olyan hit-tanos lett, aki – reményésem szerint – már valami kis igemagot nevelget a szívében.

Ezen a településen csak négy osztály van az iskolában. Ha minden a maga rendjén megy, már régen nem járhatna ide, ám a helyzet úgy hozta, hogy még mindig alsó tagozatosként – velünk farsangol. Mi több, készűlt is. Pontosabban készűlték. Összeálltak néhányan, megbeszéltek, elpróbálták az elmúlt hetekben többször is a műsorukat, aztán valahogy senki más nem jött el rajta kívül.

Talán ő is tétozózott. Egy cigány lány cigány lánynak öltözve cigány táncokat táncol. Érdekes ez? Figyelemre méltó? Vagy nevelés? Nem lehetett egyszerű kérdés.

Végül mégis elhatározta magát. A haját megmosta, hullámosra fésűlte. A hétköznapi ruhát ünneplőre cserélte: a blúza színes, a szoknyája tarka virágos, a nyakában gyöngyös kendő, a karján meg az a karkötő, amelyet együtt készítettünk egy hit-tanon. Színbent éppen illik az összeállításához.

Ott állt hát a mezítlábas a színpadon, teljes díszben, arcán ünneplés mosollyal. Két kezét kecsesen emeli fel, a zenére libben a szoknyája, piciket lép, szaporán fordul, minden mozdulata a helyén van. Mind döbbenet bálmuljuk, aztán önfeledt, fergeteges taps tör ki, végigkísérve a színpadon egymagában táncoló mezítlábas lány gyönyörű műsorát.

Villognak a vakuk, és felállnak az emberek. A kislány fürdik a sikerben, ragyog az arca, mosolyog a szeme. Alig hagyjuk lejönni a színpadról a tánc végén, olyan nagy az ünneplés.

Aztán mégis lesétál a kis falépcsőkön, és leül egy padra, mindenkitől elhúzódva – egyedül. Egy pillanatra az egyetlen cigány kislány színpadja illeszkedéséről szóló döbbenetes gyerekkönyv, *Az utolsó padban* jut eszembe. De itt most egészen más a helyzet. A teremben rengeteg cigány gyerek van. Nem ebben van a hiba. A családtagjai nincsenek itt. Az övéi közül senki sem látta a sikerét. Sem a szülei, sem a testvérei. Talán igaz sem volt...

Ketten indulunk el felé a napközis tanárnövel. Egyszerre ereszkedünk le mellé az alacsony padra. Átfogjuk a vállát, megcsodáljuk a ruháját, kimondjuk, micsoda remek tánc volt, és milyen bátor dolognak tartjuk, hogy egyedül is kiállt előadni. Megdicsérik, milyen csinos ma, és őszintén örülünk, hogy ilyen sikere volt.

A kislány felragyog. Valahogy egyetlen csúnya szó sem hagyja el a száját, úgy viselkedik, mint egy igazi primadonna. Méltósága van, mosolyog, és mindentudóan hallgat. A cipőjét nem hajlandó még fölvenni, mert az nem lenne „autentikus” (ahogy tőlünk hallotta), de nem is fázik. Belülről jólesően melegengeti valami. Talán a szeretet...

Oratio œcumenica

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, te megváltásunkra küldted egyszülött Fiadat, aki emberi formánkat felvéve kísértést szenvedett bűnbeesés nélkül; hallgass meg minket, amikor hozzád fordulunk kéréseinkkel!

[Lektor:] Kérünk, Urunk, könyörülj egyházadon, ne engedd, hogy a hatalom, a pénz büvélete vagy bármilyen tetszetős tanítás eltérítse tőled és szent evangéliumodtól! Szentlelked megvilágosító ereje legyen velünk, hogy hűséges tanúid lehessünk a világban! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk minden szolgálatot viselőért az egyházban. Add, hogy törvényedet hallgatva felismerjük a bűn minden csábítását, leleplezve és megvallva azt, evangéliumod erejéből pedig képesek legyünk mindennap életújító és bűnbocsátó kegyelmed által újat kezdeni. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk gyülekezetünk tagjaiért. Add, hogy igédet hallgatva és megtartva, az oltáriszentséggel Krisztus közösségében élve ellent tudjanak mondani a gonosznak, meg tudjanak állni az anyagi javak, a mások fölötti ítélkezés, a kirekesztés, az önérdék-érvényesítés, a kényelem-szeretet kísértései közepette! Tartsd meg őket és mindnyájunkat az üdvösségre elhívottak testvéri közösségében! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk az egész teremtett világért. Kérünk, fékezd meg az előítélet, a gyűlölet, a másinak és környezetnek ártás lelkületét és indulatát mindenhol a földön. Szereteted békeséget és életet adó ereje töltson el minden embert, hogy teremtési rendednek megfelelően védjük, ápoljuk és gondozzuk a világot, hogy egymás javára és a te dicsőségedre élhessünk! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk azokért, akiket a kormányzás felelősségével bízta meg. Kérünk, ne engedd, hogy a tőled kapott hatalommal visszaélve önös érdeküket érvényesítsék a rájuk bízottak fölött. Add nekik bölcsességedet, hogy szeretettel és bölcs értelemmel mindig mások érdekét és javát szolgálva hozzájárulj a döntéseikhez. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lektor:] Könyörgünk azokért, akik a szenvedés, a betegség, a szegénység, a kismizettség terhét hordozzák, vagy akiket a gyász fájdalom szorongat. Éreztesd velük kegyelmedet és szeretetedet, hogy tudják, te mindig velük vagy, nem hagyod magukra őket, mert hordozod gyengeségeiket és betegségeiket, és Krisztusban győztél a halál fölött. Add nekik Lelked vigasztaló erejét, hogy benned bízva tudják viselni az élet terhét! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] *Urunk, hallgass meg minket!*

[Lelkész:] Mennyei Atyánk, tarts meg minket kegyelmedben, amikor szent evangéliumod alapján lélekben elkísérsz bennünket a szenvedés útján a gólgotai kereszt felé, ahol győzelmet aratott a bűn fölött, hogy életünk minden napján benned bízva és igédre hallgatva éljünk itt és majdan mennyei országodban örökkön-örökké az Úr Jézus Krisztus által, aki veled és a Szentlélekkel Isten, él és uralkodik mindörökkön-örökké. Ámen.

BÖJT 1. VASÁRNAPJA (INVOCAVIT) – 1MÓZ 3,1-13

Ne vígy minket kísértésbe!

A VASÁRNAP IGÉJE

tön gyanút fogna. De a látvány a kísértő szavát látszik igazolni.

A kísértő számítása ezért beválik. Amikor az ember teljesen a hitére van utalva, döntését a látvány meghatározóan befolyásolja. Ki mondott igazat a fa gyümölcséről? Isten vagy a kígyó? Az ember a szemének hisz ahelyett, hogy Isten szavának hinne. Bukását az okozza, hogy őt érzékszervének ad hitelt Isten igéjével szemben. Mert amit Isten igéje jónak mond, azt az érzelmeink nem tartják kívánatosnak. Amit viszont Isten igéje rossznak mond, az csábítja az érzelmeinket. Ami pedig csábítja az érzelmeinket, azt az ember természeténél fogva jónak ítéli.

A kísértő okos: soha nem szólít fel nyíltan bűn elkövetésére, csupán kérdőjelet tesz Isten szava mellé, mert tudja, hogy érzéki úton nyert tapasztalataink és nyomukban az értelmünk érvei a kérdőjelet fogják fölgyújtani. Ha pedig nem utasítjuk el határozottan az Isten igéje mellé tett kérdőjelet, máris elbukunk. A bűnös cselekedet ennek csupán következménye lesz.

Mi teszi tehát bűnössé az embert? A cselekedete? A világ előtt talán igen. A bibliai bűneset története azonban világosan rámutat: az ember akkor esett bűnbe, amikor Isten szavával szemben a kígyó szavának adott hitelt. És ebből a szempontból közömbös, hogy a látvány a kígyó

szavát támogatta. Az embernek – ha el akarja kerülni a bűnt – minden körülménytől függetlenül és minden érveléssel szemben Isten szavának kell hitelt adnia. Akkor is Isten igéjét kell igaznak tartanunk, ha az érzékszerveink útján szerzett tapasztalataink az ellenkezőjéről akarnak meggyőzni. De vajon képesek vagyunk-e erre? Képesek vagyunk-e hinni?

Ateista környezetben már az olyan ember is hívőnek számít, aki nem tagadja Isten létét. De ne feledjük: Isten létét a kísértő sem tagadja. Mégsem nevezünk hívőnek. Jakab apostol is így figyelmeztet: „*Te hiszed, hogy egy az Isten. Jól teszed. Az ördögök is hiszik, és rettegnek.*” (Jak 2,19) Mert Istenben hinni annyi, mint Isten igaznak tartani, és ezért szavának feltétel nélkül hitelt adni.

A kísértő nem tartotta Istent igaznak. Szavai arról tanúskodnak, hogy Istent teremtményeire féltékeny zsarnoknak tartja, aki azért tiltja el az embert a tudás fájától, nehogy olyan legyen, mint ő: jó és rossz tudója. Ha a kísértő igazat mondana, akkor Isten maga lenne a leggonoszabb ördög, és az ördög lenne az ember jótévője, mert fel akarja szabadítani a gonosz és irigy Isten zsarnoksága alól.

Abszurd gondolat? Kimondva biztosan annak tűnik. De nem így gondolkodunk-e mégis, amikor idő előtt nagykorúsítva magunkat, jó és rossz botcsinálta tudóiként Isten parancsolatait rossznak ítéljük, mivel úgy érezzük, hogy megrövidítik a boldogságunkat, és megszegényítik az életünket? Tiltalmait viszont kívánatosnak tartjuk, és úgy érezzük, hogy éppen akkor leszünk boldogok, ha áthágjuk őket.

Így már nem is olyan magától értődő a felelet arra a kérdésre, hogy egyáltalán képesek vagyunk-e hinni. A magunk erejéből bizony nem vagyunk képesek. Természetünkön fakad, hogy Istennek a jó és a rossz kérdésében tett kijelentéseit éppúgy megkérdőjelezzük, miként az ígéreteit is. Ezt jelenti, hogy Ádám bűne örökletes. Valamennyien Ádám természetével jöttünk a világra. És ezt a természetet a magunk erejéből nem tudjuk levétközni.

A vasárnap evangéliumában azt olvassuk, hogy Jézust a Lélek vitte ki a pusztába, hogy megkísértse az ördög. De Jézust nemcsak vezette az Isten Lelke, hanem be is töltötte, és így minden szava egyben a Szentlélek szava is volt. Ezért volt hatalmas megállni a kísértővel szemben.

Ebből meg kell értenünk, hogy Isten Lelkétől elhagyottan, csupán a magunk erejére támaszkodva semmi esélyünk sincs a kísértésben. Hitünk kudarcot vall, és menthetlenül elbukunk. A magunk erőtlenségére nézve kell naponta így imádkoznunk: „...*ne vígy minket kísértésbe.*”

De ha nem csupán szánkkal valljuk magunkat Jézus követőinek, hanem valóban az ő nyomában járunk, és hitünket eközben, sőt emiatt éri próbatétel, akkor bátran bízhatunk Urunk ígéretében: „*Amikor azonban átadnak titeket, ne aggódjatok amiatt, hogy miképpen vagy mit mondjatok, mert megadatik nektek abban az órában, hogy mit mondjatok. Mert nem ti vagytok, akik beszéltek, hanem Atyátok Lelke szól általatok.*” (Mt 10,19–20)

■ VÉGHÉLYI ANTAL

„Gyötrődik az én lelkem a bűn rabságában”

► A böjti időszakban azzal szeretnénk segíteni olvasóink elcsendesedését, hogy bűnbánati énekekhez közlünk elemzést és meditációt, egyházzenei, majd közvetlenül utána egy lelkes tollából (éppúgy, mint öt éve, a heti énekek sorozatában).

Böjt kezdetén figyelmünk befele fordul, s bűnbánatunk során az Úrhoz kiáltunk, aki meghallgat minket. A 91. zsoltár szavaiból – „*Ha kiált hozzám, meghallgatom*” – lett ez az első vasárnap *Invocavit* vasárnapja. És hogy miért esedezünk hozzá? Ezt beszéli el *Gyötrődik az én lelkem* kezdetű bűnbánati énekünk (EÉ 410).

Szövege két elkötelezett felvidéki lutheránus tollából származik; mindketten nagy részt vállaltak 1609 márciusában a magyar és szlovák evangélikusság számára is létfonosságú zsolnai zsinaton. Írója *Lányi Illés* (Elias Láni, 1570/1575–1618) mosóci lelkes, majd biccesei esperes, *Thurzó György* nádor (1567–1616) udvari lelkes, akit a zsinaton szuperintendenssé (evangelikus püspökké) választottak. A *Tranoscius-énekeskönyvben* is megtalálható cseh szöveget *Thurzó György*, a zsinat elnöke fordította magyarra.

Nyomatott formában először az Ács Mihály-féle *Zöngedező mennyei kar* (1696) közli, az ebben található öt versszak azonban csak fő mondanivalójában és kezdősorában egyezik az általunk ismert énekkel. Folyamatosan alakult az ének alakja – a *Keresztény énekeskönyv* (ismertebb nevén *Dunántúli énekeskönyv* [1911], 320) ugyancsak öt versszakkal, de a maihoz sokkal inkább hasonló formában hozza a szöveget.

De vessünk egy pillantást a dallamra is! A fordítás strofapépítése (7, 6, 7, 6, 7, 6, 7, 6) megegyezik az *Ó, Krisztus-fő, sok sebbel* (EÉ 200) passió énekünkével. Minthogy világi dalok átszövegezése korabeli gyakorlat volt, e korál gyökerét is egy szerelmes dalban kereshetjük.

Hans Leo Hassler 1601-ben komponálta a *Mein G'müt ist mir verwirret* kezdetű dalt. Közkeletességének köszönhetően hamarosan megszületett a kontrafaktúrája (egyházi szöveggel való összekapcsolása): először a *Herzlich tut mich verlangen* (Szívem szerint kívánom), majd *Paul Gerhardt*tól az *O Haupt voll Blut und Wunden* (Ó, Krisztus-fő, sok sebbel). Ez utóbbi *J. S. Bach Máté-passiójának* vezérkorálja: a dallam ötször hangzik fel a zeneműben.

A keresztények bűnbánata mindig a reményesség fele mutat! Ez a reményesség szövi át az egész éneket, így annak első verszaka a temetési szertartáson a ravatalnál, a bűnbánati résznel is használatos.

Végezetül álljon itt énekeskönyvünk negyedik, egyben utolsó strofája, amely a böjt bűnbánatán keresztül talán leginkább hangsúlyozza az örök élet reményességét. „A bűnt, sántát, világot / Ha legyőztem veled, / Úgy letehetem bátran / E múlt életet. / Ha hitemet mindvégig / A földön megtartom, / Nálad a mennyországban / Lesz örök otthonom.”

■ HALÁSZ-TÁBORSZKY GYÖRGY

CANTATE

Eged Isten dicséretére.

Füle Lajos *Sírni* című versét ezekkel a szavakkal kezdi: „Napon a világon / milliókat költenek arra, / hogy az emberek nevéssenek. / Pedig a legtöbbnek / arra lenne szüksége, / hogy sírjon.” S aztán folytatja: „Sírjon elfeledett, / szívet megszagató, / megindító szomorúsággal, / mint elveszett gyerek / az élet útján, / rémekkel teli dzsungelében.”

A *Gyötrődik az én lelkem* (EÉ 410), ez a sok változást megélt, régi ének a „bűn rabságában” vergődő ember imádsága. Nem egyedi vétkeit siratja, amelyeket elkövetett. Nem azokra keres bocsánatot, nem azokat akarja felejteni, maga mögött tudni. Sokkal mélyebbről tör fel a kiáltás. Az elveszettség mélységéből. „A kísértő környékez, / És les rám szüntelen. / Bevonna hálójába, / Ha nem volnál velem.” (3. versszak)

Az 1805-ös dunántúli *Új énekeskönyvben* ez áll: „Rám törnek ellenességim, / Hogy bűnbe ejtsenek, / Ellenük tehetségim, / Tudod, hogy nincsenek.” Az első fordítás (1642 előtt) így mondta: „Csavargással környüllem / Ki jár, hogy elnyeljen, / Ellenállás nincs tőlem, / Felséged segíljen, / Hogy ötöt meggyőzzem, / Fiaid neveztessem, / Mert elveszék én velem, / Ha nem lesz Istenem.”

A rémekkel teli dzsungelt – legyen az akár saját szívünk-tudatunk világa, akár a külső környezet – telegattuk lámpásainkkal és reflektora-

inkkal, hogy felejtjük-rejtsük elveszettségünket. Önkéntelen és szükségyszerű védekezés ez a jövőtlenség, a kilátástalanság rettenetével szemben. Azzal a rettenettel szemben, hogy amit mások bűnéneként vagy betegségként veszünk észre, azt nem tudjuk magunktól elidegeníteni, sem lerázni magunkról – az valósággal a mi bűnünk és terhünk is.

Az eredeti szöveg második verszaka, amely a mi énekeskönyvünkben már hiányzik, egyedül Jézusban látja reményét: „Örömem és reményem / Csak te vagy énnekem, / Akiben helyeztetem / Én cselekedtem.” (Az 1805-ös szöveg – bizonyosan az eredetét félreértve – javítja az egyik sort: „Akiben helyeztetem / Mindenkor én hitem.” Az eredeti szövegben a „helyeztetni” ige arra utal, hogy a bűnbánó ember Jézusra veteti tettét és életterhét.)

Ma is ő a mi örömünk és reményünk. Órá vetjük mindazt, ami terhel minket 2015 elején: a háborútól sújtott Ukrajnát, üldözött keresztény testvéreink sorsát, a kényelmében és céltalanságában szélsőségekbe hajló és devianciába zuhanó Európát, a bírvágy miatt kiuzsorázott teremtettséget.

Jézus nélkül nemcsak az örök életre, hanem emberi jövőnkre nézve sincs reményünk. Jézus nélkül *gyötrődik az én lelkem*. Jézus nélkül sírunk, mert rádöbben az ember – *Füle Lajos* szavaival visszatérve –, „hogy végtelen az éj, / hogy fojtogat a bűn, / hogy semmi az erő, / és nincsen más kiút, / csak sírni feltörő, / Lélek szerinti zokogással, / mint eltevedt gyerek; / hogy aki keres, / megtaláljon.”

■ BENCZE ANDRÁS

Szárnyas oltártól Rembrandtig

Hittantanár-továbbképzés a Szépművészeti Múzeumban

▶ **Hogyan ábrázolták Jézus alakját a különböző képzőművészeti korokban? Mi a kapcsolat a szárnyas oltárok és a mai képregények között? Hogyan hatott a reformáció a festészetre? Ilyen kérdésekre kereste a választ januárban két alkalommal is az Észak-Pest Megyei Egyházmegye evangélikus hitoktatóinak egy csoportja református kollégákkal kiegészülve az időközben felújítási munkák miatt február 15-én három évre bezárt budapesti Szépművészeti Múzeumban.**

A Boda Zsuzsa csömöri hitoktató által szervezett, tizenöt fős csoport a január 20-ai továbbképzésen Lovass Dóra múzeumpedagógus előadása

keretében nagyhéttel és húsvéttal kapcsolatos festményeket és szobrokat tekinthetett meg. Ezek egy részét vetített képeken, más részüket a

Szépművészeti Múzeum állandó kiállításán láthatták a résztvevők. A háromórás foglalkozás utolsó harmadában gyakorlati ötleteket is kaphattak a téma hittanórai feldolgozásához.

Egy héttel később *A reformáció hatása a képzőművészetre* témakörben merülhettek el a továbbképzés pedagógusai. A hallottak illusztrálásához „kéznél voltak a képek”: a múzeum állandó kiállításának alkotásai, illetve a *Rembrandt és a holland arany évszázad festészete* című, nagyszabású időszaki kiállítás képei. ■ – KJE –

FOTÓ: BODA ZSUZSA

A kifelé fordított pásztorbot

Egyházunk képviseletében, valamint a Lutheránus Világszövetség alnőkeként egy héten belül két kicsi evangélikus egyház érsekiktató istentiszteletére is meghívást kaptam. Az olvasó máris felkaphatja a fejét: evangélikus érsek?! Igen, főleg Észak-Európában létezik ez a gyakorlat.

vaigon még nyitott ajtajában egy édesanya kétségbeesetten szorongatta csecsemőjét. Nem tudta, mi a jobb: vigye kicsinyét magával a valószerű halálba, vagy hagyja ott a rokonoknál. Nagy zokogva az utóbbit választotta, és az utolsó pillanatban leadta a csecsemőt a nagymamának.

nösen olyan időben, amikor a balti államokban korántsem tartják kizártnak, hogy az orosz medve újra átcammogna hozzánk.

Ezzel a történelmi háttérrel nem csoda, hogy az észtek nemzeti tudata igen erős. Az egyébként gyönyörűen felújított óvárosban, ahol a katedrális is található, szinte minden épületen ott lobog a kék-fekete-fehér zászló. A kék a végtelen eget és a jövőbe vetett hitet jelképezi, a fekete a komor múltat és az észtek föld színét, a fehér pedig a lelki és a szellemi világosság felé törekvést, valamint a nyírfák kergét, a téli havat és a nyári éjszakákat. A szovjet időben be volt tiltva ez a trikolor, kitévése a megszállás elleni lázadásnak minősült. Jó ezt tudni, hogy igazán értsük a fellobogózt Tallinn csöndes büszkeségét.

Ezen a ponton zárójelben közlöm a cikkemet kéresemre lektoráló munkatársnőm megjegyzését, aki konstataulta, hogy a főváros nevét bizony egy n-nel írtam: „Tallinn két n-nel van (taani linn = dán város). Az oroszok kezdték egy n-nel írni, mert szerintük olyan nincs, hogy egy szó két n-re végződjön. Magyarországon is ezt vették át sokan. Ha az észtek (azóta helyreállított) függetlenség pártján vagy, javasolom a két n-es verzió használatát.” Kedves olvasó: ugye most már nem kérdés, hogy melyik oldalon állok?

A szovjetek „hagymakupolás honfoglalási szándékának” jele volt az is, hogy a 20. század elején közvetlenül az evangélikus székesegyház mellé építették az ortodox katedrális. Sajátos módon szemben áll egymással egy Moszkva-barát, illetve egy észtek öntudatú ortodox egyház.

A szívünkhez – már csak a nyelvrokonság és a sok szempontból közös történelmi múlt okán is – oly közel áll az Észtkországon amúgy is sok minden forrásban van. Állítólag az államelnök azért nincs jelen az ünnepi istentiszteleten, mert a leköszönő érsekkel néhány éve konfliktusa támadt az elhíresült orosz *Pussy Riot* együttes ügyében. Az egyébként nem egyháztag politikus az akár provokációban is megnyilvánuló szólásszabadságra tette a hangsúlyt, az egyházi vezető viszont a vallási érzékenység tiszteletben tartására. Ha úgy tetszik, kicsiben már akkor lejátszódott a közelmúlt *Charlie Hebdo* jelensége körül csúcsozó vita.

Az érsekválasztási kampányban óhatatlanul megfogalmazódtak „liberális” és „konzervatív” álláspontok. Az új érsek ebből a szempontból mérsékeltnek számít. Többek véleménye szerint azonban talán túlzottan tekintettel van a női lelkészséget is ellenző kőkonzervatívok érzékenységére: jóllehet az óriási számú episzkopális képviselő között ott van a svéd érsek asszony és a norvég vezető püspök-nő, egyikük sem áldhatja őt.

ÉGTÁJOLÓ

ája milyen sok elemet megőrzött a középkori egyház gyakorlatából.

A püspökök és az érsek is ékes „miseruhában”, fejükön – amikor a liturgia rendje úgy kívánja – mitrában végzik szolgálatukat. (A díszesebb ornátust viselő püspökök és érsek valóságos flottafelvonulást tartanak. Őszintén szólva most különösen jól érzem magam a Luther-kabátomban, amelyre – a Világ Világossága-ünnep liturgikus színeként – azért felvettem a fehér stólat.) Amikor pedig a fő liturgusként szolgáló *Munib Younan* szentföldi evangélikus püspök, a Lutheránus Világszövetség elnöke átnyújtja Urmas Viilmának a szolgálatát jelképező pásztorbot, az új érsek egy csöppet elbizonytalanodik. Észreveszi ugyanis, hogy rosszul tartja: a bot kunkorodó vége hátul van. Azonnal megfordítja, hogy ne legyen félreértés.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Bízom benne, hogy nemcsak egyházaink, hanem országaink is jól együtt fognak működni. Ebben az összefüggésben őszintén el kell mondanom, hogy az észtek csalódottan vették tudomásul, hogy Budapest bezárta tallinni nagykövetségét, és meglehetősen értetlenséggel nézik országunk „keleti nyitását”.

Hasonló bizonytalanságot érzek az érsekiktatáson ugyancsak jelen levő lettek körében. Ugyanazok, akik néhány éve még öleltek-csókolgattak Rigában, megköszönve azt, hogy a magyar alaptörvény a házasságot egy férfi és egy nő szövetségévé rögzítette, most csodálkozva kérdeznak arról, miért is ez a nagy barátság az általuk igen veszélyesnek tartott *Putyinnal*.

De a politika mezejéről térjünk vissza a székesegyházba. Közismert, hogy az észtki evangélikusok liturgi-

Ha ugyanis a pásztorbot vége kifelé mutat, akkor az azt jelenti, hogy ő a rábízottak érdekében vállalja a szolgálatot, az esetleg bajba kerülő nyáj tagjait kész kimenteni a veszedelemből. Ha a bot hátrafelé kunkorodik, akkor viszont azt sugallja, csak magával törődik, önmagát akarja menteni.

Örömmel és egyetértéssel szemlélem a kifelé fordított pásztorbotot.

Fabiny Tamás püspök
Észtki Egyházkerület

Észtországban a szovjet megszállás alatt is – jóllehet vallásszabadságról szó sem volt – megmaradt ez a tisztség, Oroszországban pedig a kommunizmus összeomlása után szervezték újra az evangélikus egyházat, ugyancsak érsekkel az élén. Február 2-án, hétfőn a tallinni dóm-ban az észtki *Urmas Viilmát*, 8-án, vasárnap pedig a moszkvai evangélikus katedrálisban a német-orosz *Dietrich Brauert* áldottuk meg szolgálatba indulásakor. (Ez utóbbi alkalomról a későbbiekben igyekszem tudósítani.)

A most nyugalomba vonult észtki érsek, *Andres Pöder* éppen tíz éve, ugyancsak február 2-án kezdte meg egyházvezetői munkáját. Ő személyes jó barátom, még abból az időből, amikor Kőbánya, az észtki Pärnu és a finnországi Lohja evangélikusai hármas testvér-gyülekezeti köteleket alkottak, sőt: egy idő után negyedikként az erdélyi Oltszakadátot is bekapcsoltuk ebbe az együttműködésbe. De szép évek voltak is azok, áldott találkozásokkal, meghitt beszélgetésekkel és közös álmodozással egyházaink megújulásáról és a politikai szabadságról!

Andres feleségét, *Marját* 1990-ben egy hitoktatói konferencián ismertem meg Norvégiában. Oda már mint a faszori gimnázium elszántan tanulni akaró hitoktatója mentem, ő pedig hozta magával a szovjet iga alól szabadulni akaró észtki csodálatos szabadságvágyát. Megrendülten hallgattam elbeszéléseit azokról az időről, amikor a szovjet megszállók számos templomot leromboltak, sok lelkészt Szibériába száműzték.

Egy általa akkor felidézett jelenetet soha nem fogok elfelejteni. Már indult a deportáltak vonata. A marha-

Időközben, huszonnégy éve ismét függetlenné vált Észtország. A szekularizáció ugyan igen erős, az evangélikusság azonban ismét tényező a társadalomban. Néhány éve a kiengesztelődés szép jeleként a hazai egyház egyesült az úgynevezett exil, vagyis a nyugati emigrációban létrehozott észtki közösséggel. Természetesen az ő püspökük is tagja az egyházvezetésnek.

Február 2-án Észtországban kétszeresen is ünnep. Államilag az 1920-ban kötött tartui békeegyezmény aláírásának a napja, egyházilag pedig az újszülött Jézus bemutatásának alkalma a jeruzsálemi templomban. Megjegyzem, hogy a mi új *Liturgikus könyvünk* is ismeri ezt az ünnepet, amelynek evangéliumi olvasmánya az agg Simeon imája. Abban ő így értelmezi a Jézusban megismert üdvösséget: „...*hogyan megjelenjék világosságul a pogányoknak, és dicsőségül népednek, Izráelnek*” (Lk 2,32)

Beköszönő igehirdetésében az új érsek sajátos módon kapcsolja össze a fény metaforájának bibliai és történelmi megjelenését. Jézusról mint a Világ Világosságáról szól, ugyanakkor felidézi az aláíráson készült emblemikus fényképet 1920-ból, amelyen, jóllehet a terem ragyogóan ki volt világítva, egy égő gyertya látható az előtérben. Viilma érseket, aki eddig az észtki egyház kancellárja (mi úgy mondanánk: országosiroda-vezetője) volt, a Lutheránus Világszövetség alkalmairól közel egy évtizede ismerem, és tudom róla, hogy mennyire tudatos ember. Az észtki televízió egyenes adásban közvetíti az istentiszteletet, és az igehirdetését indító képpel az új érsek üzenni akar. Egyértelművé teszi, mennyire fontos számára az észtki függetlenség, külö-

Együtt az úton

A második európai zsinati találkozó zárónyilatkozata

► Huszonhárom ország negyvenkilenc protestáns zsinatának delegáltjai gyűltek össze január 31. és február 1. között Budapesten. A találkozót az Európai Protestáns Egyházak Közössége (GEKE) szervezte. Köszönetet mondunk a magyarországi protestáns egyházaknak és a Rajna-vidéki protestáns egyháznak (Németország) a nagyvonalú vendéglátásért.

A konferencia témája a protestantizmus jelenlegi és jövőbeli európai hatása volt. Örültünk annak a ténynek, hogy a protestáns reformáció a 16. században több volt mint egy, az egyház megújulásáért indított mozgalom. Ez egyben új kezdetet is jelentett mindenütt Európában, a politikában, a szociális életben, a művészetben és a kultúrában, a képzésben és a gazdaságban egyaránt. A reformáció 2017. évi jubileuma felé vezető úton foglalkoztunk azzal is, hogy a protestáns egyházak miként tudnak hozzájárulni Európa jövőjének formálásához.

Beszélgetéseink során hallottunk arról, hogy a protestáns egyházak befolyása Európában függ attól, hogy az egyházak országai között többségben vagy kisebbségben élnek. Tapasztaltuk, hogy a közösségeinkben élő egyházak sokszínűsége mennyire gazdagító erejű. Egy olyan helyzetben, amikor az egyházak mérete és befolyása is fogyatkozóban van, nincsen fontosabb annál, mint hogy szorosra egymás mellett álljunk.

A protestáns egyházak zsinatainak és vezető testületeinek delegáltjaként a következőkre kötelezzük magunkat:

A hit továbbadása

Feladatunk az evangélium hirdetése szóban és cselekedetekben; a keresztyén értékek továbbadása mind a szegényeknek, mind a hatalommal bírónak.

Az egyházaknak közös munkájukban új utakat kell találniuk, hogy az egyházon kívüli embereket is elérjék. Egy inkluzíve nyelvre, a kommunikáció új útjaira van szükségünk. A zene és a művészet fontos eszköz az emberek megszólítására.

A fiatalok fontos erőforrásaink a jelenben és a jövőben is. Arra kérjük a zsinatokat, hogy gondoskodjanak a fiatalok bevonásáról az egyházi élet valamennyi területén.

A nevelés és a képzés fontos faktor a hit továbbadására a családokban, az egyházi közösségekben és a képzési intézményekben. Értelmezésünk szerint a nevelés és a képzés az emberek Isten és az embertársak előtti felelősségteljes életre való felkészítését jelenti.

Isten ígéje eléri az embereket, és változásokat fog hozni. A zsinatoknak különös, kiemelt felelősségük van a hit elkövetkezendő generációknak való átadásában. Ezért javasoljuk e tekintetben a nemzetközi együttműködés erősítését. Együtt felkészültebbek vagyunk új ötletek kidolgozására és a jó gyakorlat (best practice) megosztására.

Párbeszéd

Buzdítjuk a zsinatokat a más vallásokkal való párbeszédre olyan, mindannyiunk számára fontos témákról, mint a béke elősegítése és a menekültek befogadása.

A GEKE lényeges feladatának tartjuk, hogy az európai intézményekben megerősítsük az európai protestáns egyházak közös hangját.

Hit és cselekedet

Az evangélium az emberi méltóság, a béke, az igazságosság és a teremtés megőrzése melletti kiállásunkat követeli meg. Nevén kell neveznünk a világ sebeit. Arra hívjuk a zsinatokat, hogy a tisztességtelen helyzeteket és viszonyokat nevezzék meg, és befolyásolják a politikai döntéshozókat. Elkötelezzük magunkat elhívásunkban való megerősödésünkre, illetve hogy együtt munkálkodjunk egy mindannyiunk számára jobb társadalomért. Ezért kívánjuk egymással megosztani a jó gyakorlatokat, és ezért szeretnénk tanulni egymástól.

Javasoljuk, hogy a zsinatok gondoskodjanak arról, hogy a pénzügyi döntések visszatükrözzék értékeinket. Munkánk minden területén elszámolási kötelezettségünk van. A zsinatokat arra szólítjuk fel, hogy társadalmi felelősségük gyakorlásában a fenntarthatóságra is helyezzenek hangsúlyt.

Arra kérjük a GEKE-t, hogy szervezzen a kisebbségi egyházak kincstárnokai, pénzügyi szakemberei számára egy tanácskozást.

Megállapítjuk, hogy zsinataink és döntéshozó szerveink többségében főleg nagy befolyással bíró tagok vesznek részt. Arra kérjük a zsinatokat, eljárásait és szabályozásait vizsgálják meg azzal a céllal, hogy a peremen lévők számára is lehetővé tegyék az egyházi vezetésben való aktív részvételt.

Arra kérjük a zsinatokat, hogy folytassák a GEKE munkáját az emberi élet végére és az eutanáziára vonatkozó kérdésekben.

Egyházak közössége

Javasoljuk a zsinati tagok rendszeres találkozóinak folytatását a protestáns egyházak közötti közösség erősítésének fontos eszközeként. Arra kérjük a GEKE tanácsát, hogy ezt a találkozót demokratikusan megválasztott egyházi képviselők tanácskozásaként, ne pedig csak egyének találkozásaként ismerje el.

Arra kérjük a GEKE-t, hogy hivatalosan is vonjon be laikusokat szervezetébe és tevékenységeibe, hogy ezáltal minden területen fejlessze az egyházközösséget.

A következő európai zsinati találkozóra 2017-ben Svájcban kerül sor. Köszönetet mondunk a Svájci Református Egyházak Szövetségének a nagyvonalú meghívásért, és örülünk a jövőbeni találkozásnak. Arra kérjük a GEKE-t, hogy fiatal képviselőket is hívdjanak meg erre a következő találkozóra.

Mindeközben arra kötelezzük magunkat, hogy ennek a tanácskozásnak az üzenetét továbbadjuk zsinatainknak. Bátorítjuk a zsinatokat, hogy hívják meg más egyházak képviselőit is a tapasztalatcserére.

Támogatjuk egy első európai egyházi találkozó (Kirchentag) megrendezésének ötletét.

Találkozásunk megdöbbenéssel hallottunk beszámolókat az Ukrajnában és a Távol-, valamint Közel-Keleten lévő egyházak nehéz helyzetéről és azokról a keresztyényekről, akik a világ sok részén súlyos kihívásokkal néznek szembe. Közös gondoltuk át az *Első korinthusi levél 12. fejezetének 26. versét*: „*És így ha szenved az egyik tag, veled együtt szenved valamennyi, ha dicsőségben részesül az egyik tag, veled együtt örül valamennyi.*”

Imádságra és támogatásra kérjük a tagegyházakat. Mindannyian reméljük, hogy nem sokára együtt örülhetünk majd igazságosságban és békében.

Budapest, 2015. február 1.

Jancsi és Juliska igaz meséi

► A kőbányai gyülekezet Kápolna Színpadán a házasság hete alkalmából immár harmadik éve találkozhat a közönség olyan házaspárokkal, melyek tagjai szívesen mesélnek örömeikről és gondjaikról, akik példák lehetnek, akik úgy válhatnak mintává, hogy nem kell „mintacsaládot mímelniük”. *Bárdos Júlia és Lackfi János 2012-ben „arcoskodott”, ám az élet azóta is osztott megoldandó feladatokat számukra. Nem saját nagyságukat és kreativitásukat hirdetik, hanem azt, amit Isten tett velük és értük az elmúlt huszonhárom évben.*

„Két gyerek házassodik össze” – ez volt a két család egyik legnagyobb problémája, amikor az alig húszéves bölcsészhallgató *Jani* oltárhoz vezetete az épp nagykorúvá vált, frissen érettségizett *Julit*. Sőt *Bárdos* apuka még élcelődött is a nászúton megfogant hír hallatán: két gyereknek lesz gyereke? Ráadásul szó sem volt anyagi biztonságáról, biztos megélhetésről.

Az elbeszélésből kibomlik, hogy a hit-remény-szeretet hármassága volt az alap: az ősök példájából tudták mélyen, a zsigereikben, hogy van okuk reménykedni, hogy a Gondviselésbe vetett hit és szerelmük ereje segít majd a nehézségek leküzdésében. Ennek megalapozásában a jegyesoktatást végző *Osztie Zoltán* atya is nagy szerepet vállalt, amikor máig kísérelő mondatokat adott nekik útravalóul.

Ütközés két világegyetem között. Talán a házasságok jó részére igaz ez; a fiatalok a múltjukban, őseikben, szokásaikban, szocializációjukban, világnézetükben, kiterjedt családjukban elképesztően különböző világokat szeretnének összebékíteni. Itt adott volt egy értelmiségi, hit nélkül élő család (mélyen hívó, imádságos nagymamákkal) rengeteg feladattal, munkával, önkitaljesítési vágygal. És adott volt egy Istenre hagyatkozó, nemzedékek óta sok-sok gyermeket nevelő, valódi budai polgárcsalád az élet mindenféle tiszteletével, hatvannégy unokával, a szeretet kifejezésének ezernyi apró módjával.

Ebbe robbant be a – saját metaforájával – vad-disznó, amikor képtelen volt megérteni a burkoltan fogalmazó polgári nyelvet, amikor későn vette észre, hogy disznó viccekre nem mindenki vevő, amikor másodsor nyúlt a „láthatatlan számokkal” megjelölt rántott szeletek közé. A két világ határáról induló fiataloknak meg kellett harcolniuk egymásért és saját magukért is.

„...hiszen mi nem vagyunk szegények!” – ezt hajtogatja makacsul kis Klára *Szabó Lőrinc* ver-

sében. De mi, mai anyagi biztonságot vágyók, akár a Bárdos család történeteire, akár az ifjú pár életére gondolunk, bizony szegénynek látjuk őket. A Gondviselő közbeavatkozásai – hol egy utcán talált ötvendolláros a '70-es években, hol egy jobb állás vagy egy fordítói díj, máskor a Verpelét és Vidéke Takarékszövetkezet versifaragó könyvelője képében – olyan hihetetlennek látszanak, hogy szinte elszégyelljük magunkat. „Látványosan jelen volt a Jóisten, ahogy a kölcsönöket elintézte.”

„A véletlenben hinni elég erős fantázia kell” – vallja a házaspár. Minden gondjukat és döntésüket Isten elé tenni, minden pillanattal leküzdni az akadályokat, minden pillanatban hűségeseknek maradni, és a rosszat ugyanúgy elfogadni, mint a jót – a hallgatók ezekre kaptak szépséges, vidám, megható példákat. Az elmúlt három év házépítést, komoly betegségeket hozott, de egész életükre ható elmélyülést és változást is. Tisztán látszik a fény az alagút végén: tavaly a legnagyobb gyermek esküvője, áprilisra az első unoka, júniusra a hatodik gyermek. „Zavarba ejtő kegyelmi áradat.”

Kismama-nagymama és kispapa-nagypapa arcán derűs mosollyal és az ifjakat biztatva ad igazat az író kollégának, *Dragomán Györgynek*: „A házasság, az egy súlyos, brutális, durva és agresszív dolog. Legalábbis, ha igazán jól csináljuk. ...a házasságot csakis megszállott fanatizmussal szabad csinálni (...), mert akarjuk a másikat, és nemcsak úgy, hanem teljesen, végleg, örökké és egészen, és tényleg nincsen más választásunk, és ő is ugyanezt akarja tőlünk... Ez így tényleg extrém sport. (...) Mondom, egy kérdés van, hogy szereted-e. Persze ahogy mondtam, igazán, komolyan, nagy Sz-szel. Ezt kell megválaszolni, és neki is ezt kell megválaszolni. Ha igen, akkor ugrás, akkor tandem.”

■ ZZS

OSZVALD GYÖRGY FELVÉTELE

HIRDETÉS

„Amiket hallottunk és tudunk..., elbeszéljük a jövő nemzedéknek...” (Zsolt 78,3.4)

Az Evangelikus Külmisziói Egyesület (EKME) A reformáció üzenete – oktatás, miszió címmel tart közgyűlést és külmisziói napot február 21-én, szombaton 10.00 és 15.30 között a Deák téri evangélikus gyülekezet nagytermében (1052 Budapest, Deák tér 4.).

Program

1. Köszöntés (B. Pintér Márta lelkeszi elnök)
2. Igehirdetés (Gáncs Péter elnök-püspök)
3. Előadás (dr. Csepregi András iskolalelkész)
4. Kávészünet

EKME-közgyűlés és külmisziói nap

5. Közgyűlés (Zalán Péter világi elnök): elnöki beszámoló, pénzügyi jelentés a 2014. évről, számvizsgálói jelentés, költségvetés a 2015. évre, szervezőtítkár-váltás bejelentése, utód megválasztása.
6. Ebédészünet
7. Tanítványok vagyunk... (a Szezhlo Gábor Evangelikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium tanulója *Deák Gabriella* vezetésével)
8. Hírek Afrikából (dr. Bálintné Kiss Beáta Afrika-referens)
9. Úti áldás (B. Pintér Márta)

Ezúton is köszönetet mondunk a 2014. év során kapott minden adományért. A név szerint adakozók részére mellékeljük az igazolást, de köszönjük mindazok adományát is, akik név nélkül vagy a misziós körök egyikében adakoztak.

Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk! A 11 órára összehívott közgyűlés határozatképtelensége esetén (azaz ha a tagok felénél kevesebben jelennek meg) a február 21-én 11 óra 30 percre összehívott megismételt közgyűlésen a megjelent egyesületi tagok szótöbbséggel határoznak.

B. PINTÉR MÁRTA ÉS ZALÁN PÉTER társelnökök

Arcok – álarcok nélkül

Pódiumbeszélgetés a házasság hete idei és korábbi arcaival

► A házasság hetének központi programjaként pódiumbeszélgetést rendeztek február 11-én az Eötvös Loránd Tudományegyetem (ELTE) Állam- és Jogtudományi Karának dísztermében. A résztvevők – egyebek mellett – az elköteleződésről, az „igazi” felismeréséről folytattak eszmecserét. A beszélgetőpartnerek a házasság hetének 2012., 2014. évi és ideai arcai voltak, név szerint: *Lackfi János* költő, író, műfordító és *Bárdos Júlia* művészettörténész; *dr. Mohay Tamás* néprajzkutató, az ELTE Bölcsészettudományi Kara Néprajzi Intézetének vezetője és *Keresztes Ilona*, a Kossuth rádió szerkesztő-műsorvezetője; valamint *dr. Tomka János* főiskolai tanár, a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kara Közgazdasági Tanszékének vezetője és *Tomkáné Zsáry Anikó* építészmérnök.

Az elköteleződés pillanatát – az „igazi” felismerését firtató kérdésre – *Lackfi János* a szerelem tetten érésével határozta meg. Ő már két hónappal találkozásuk után érezte, hogy *Júliával* szeretné leélni az életét, de csak egy év elteltével fogalmazódott meg benne.

Tomka János is pontosan meg tudja határozni azt a pillanatot – ő titkos naplót is vezetett érzéseiről. Éppen lepdiploázott az egyetemen, *Anikó* pedig még csak akkor végezte el a gimnázium első évét. *János* már akkor elhatározta, hogy történhet bármi, megvárja. Így is lett: csak akkor kérte meg a kezét, miután *Anikó* leérettségizett, és felvételizett az egyetemre. Ugyanabba az ifjúsági közösségbe jártak, nagyon sokat találkoztak, kirándultak, táboroztak együtt, és három év elteltével *Anikó*ban is megérett a vágy, hogy *János*hoz menjen feleségül.

Tomka János kiemelte, hogy nem azzal kell összeházasodni, akivel el tudjuk képzelni az életünket, hanem aki nélkül nem tudjuk elképzelni. Kérdések és kételyek mindig vannak a jövővel kapcsolatban, de egymás megerősítésének a folyamatát nagyon fontos ezek leküzdésében.

Anikó a közös erkölcsi bázist hangsúlyozta mint a problémák leküzdésének alapját, valamint azt, hogy nem szabad engedni, hogy a gondok idővel

elharapózzanak, hamar kell közösen megoldást találni rájuk.

A felvetésre – hogy a házasság olyan-e, mint egy ugrás a semmibe – *Lackfi János*nak egy francia pap ejtőernyős hasonlata jutott eszébe. Eszerint a Gondviselés is olyan, mint az ejtőernyős; amíg nem nyitjuk ki, nem is tudjuk, hogy a hátunkon van. A zuhanást egyik napból, emberből a másikba mindenki ismeri, de érdemes meg-rántani a Jóisten zsinórját és az ő kezébe tenni a sorsunkat. *Júlia* később neheztelt is rá, hogy csak belesodorta a házasságba, annyira biztos volt a dolgában, hogy meg sem kérte a kezét...

Júlia az elköteleződés pillanatával kapcsolatban felidézte megismerkedésük első évfordulóját, amikor még egyikőjük sem töltötte be a huszadik életévét. Egy étteremben ünnepeltek, „csóró” kamaszként, ám *János* az étlapon felfedezte azt a fajta pezsgőt, amellyel egy korábbi olvasmányában a főhős ünnepelt, így nagy boldogan megrendelte maguknak. A pincér szertartásosan fel is szolgálta, mígnem kiderült, hogy elnéztek egy nullát, így *János* egész havi ösztöndíját elköltötték, viszont *Júlia* akkor érezte igazán, hogy *János* az ő embere...

Keresztes Ilona szerint nagyon fontos tudatosan jelen lenni a párkapcsolatban: még ha lelkieben megtörtént

is a szerelmi elköteleződés, a kapcsolatot ápolni kell az évek során. Minden változás krízist idéz elő az életben; tulajdonképpen az esküvő is ilyen, mert átalakítja a szerepeket, de a válsághelyzeteket meg lehet tanulni kezelni.

Mohay Tamás hozzátette, hogy egymás elfogadásában jelen van a megbozósítás, az irgalom, melynek szellemében a másikat a maga valójában tudjuk elfogadni. El kell engednünk a társunk megváltoztatására irányuló vágyat, mert ez sok kapcsolat buktatója lehet. Egymás megismerése, a jegyesfelkészítő programok, az önismereti tréningek sokat segítenek e téren.

Mindenki egyetértett abban, hogy a Jóisten „gyárilag” úgy teremtette az embereket, hogy tudat alatt, ösztönösen felismerjük a másikban az igazit, aki mellett érdemes hűséggel kitartani egy életen át. *Tomka János* a várakozás képességét is hangsúlyozta a mai, várni képtelen környezetben, illetve kiemelte a házasság írott szabályai mellett az íratlan szabályok lefektetését is, amelyek esetében semmilyen kétértelműség nem megengedett.

A hosszúra nyúlt pódiumbeszélgetést még sokáig elhallgatta volna a népes közönség; mindenki értékes gondolatokkal és vidám történetekkel gazdagodva távozhatott.

■ WALKÓ ÁDÁM

Válóháló

„Mert arra hívott el minket az Isten, hogy békeségben éljünk” (1Kor 7,15b)

Hitét mélyen és őszintén megélni igyekvő ember többnyire tanácstalanul és kétségbeesetten szemléli, mennyi szépen induló kapcsolat, sőt Isten színe előtt megkötött, Isten igéjével megáldott házasság bomlik fel. Az idáig elvezető út azonban nagyon hosszú, s többnyire a jól védett családi színpalok mögött zajlik.

Olyannyira, hogy az elhidegülő, majd elmérgesedő viszonyból a külvilág semmit nem érzékel. S mire a szeretteiket féltők a véletlenül elejtett mondatokból és óvatlan gesztusokból gyanakodni kezdenek, a legtöbb esetben már nincs mit tenni. Ilyenkor hiába minden békítő szándék, egyik vagy másik fél számára eldőlt a kérdés: nem folytatom tovább, válok.

Amíg idáig jut a kapcsolat, rendkívül mély, sok esetben egy életen át tartó seb keletkezik mindkét félben. Különösen azokban, akiket a még mindig szeretett társ – őket válasza sem méltatva vagy éppen közös múltjuk minden szépségét gyalázó szavak, tettek kísérletében – elhagyott, többnyire a győztesek magabiztosságával kilépve egy kényelmesebb, jobb élet látszatát nyújtó kapcsolatba.

Akik ilyen terhekkel kénytelenek tovább élni, mérhetetlenül egyedül maradnak. Ők azok, akik családosságukban, fájdalomukban képtelenek lesznek újabb kapcsolatkeresésre. Meg nem válaszolt kérdéseik, a szakítás feldolgozatlan traumája nagyon sokak esetében további súlyos életvezetési, egészségügyi problémákhoz vezethet, mint például önértékelési zavar, depresszió. A lelki problémákra adott rossz válaszok viszont egy egész életet kisiklathatnak.

Ezzel a kezelhetetlennek látszó, reménytelen helyzettel kapcsolatban szeretnék igazi jó hírrel szolgálni mindazok számára, akik gyógyulást keresnek e nehéz megpróbáltatásból. Több sikeres tengerentúli és európai kezdeményezés nyomán Magyarországon is életre hívták a *Válóháló* elnevezésű mozgalom. Ez egy olyan felekezeti közösség, amely az Aliansz – Magyar Evangéliumi Szövetség hálózataként az OM Magyarország – Onézimusz Alapítvány támogatásával működik.

Hitvallásuk szerint motiválni akarják „az elváltak és a megbillent há-

zasságban élők talpra állását, rehabilitációját, hogy a társadalom teljes értékű tagjaivá váljanak”. Egyaránt súlyt fektetnek a válások megelőzésére, a házasság Isten által megáldott intézményének megerősítésére, valamint az elváltak lelkipogozására. A gyógyulás, illetve gyógyítás képzett mentorok segítségével, kiscsoportos sorstársi közösségben történik. A beszélgetéseket rövid előadások vezetik fel, melyekben felváltva szerepelnek élethelyzetükre vonatkozó biblikus történetek és önismereti gyakorlatok.

Szeretettel ajánlom evangélikus gyülekezeteink figyelmébe a *Válóháló* mozgalom. Mert nem kell többé tehetetlenül szemlélnünk embertársaink szenvedéseit. Krisztus Urunk békeséget munkáló felhívása nyomán, az ige erejével, valamint e hatékony módszer segítségével segítő szeretettel állhatunk ott a szenvedők mellett. Tehetünk azért, hogy ne kelljen a hűveink és lelkes családaink sorát egyaránt érintő, megrázó drámák néma szemlélőivé lennünk.

A *Válóháló* keresi azokat a gyülekezeteket, melyeknek tagságában és vezetőségében kellő nyitottság mutatkozik ilyen közösségek létrehozására. A mozgalom vállalja a leendő mentorok, gyülekezeti szolgálók képzését, huszonnyegyre hétre szóló oktatásban, kisfilm elérhetővé tételét. Ismét őket idézve: „Olyan embereket keresünk vagy képezünk, akik a családot és a házasságot tartják a társadalom alapintézményének, és a fentiek saját környezetükben akarják megvalósítani. Értékrendjük Bibliaközpontú lelkipogozás.”

■ SZARKA ISTVÁN esperes

További információ: *Paksy Sándor* (telefon: 20/886-3321, e-mail: paksysandor@gmail.com); www.valohalo.hu.

„Aztán kitört a forradalom...”

► *Czégényi Klárának* és *Keveházi Lászlónak* ötvennyolc és fél évvel ezelőtt volt az esküvője, már hatvannégy éve ismerik egymást, s egy perccig sem gondoltak válásra. Három lányuk, kilenc unokájuk, egy dédunokájuk van. Mindketten evangélikus lelkészek, a közös hit is összekovácsolta őket. Ők is szerepelnek a *Compact Disco* együttes karácsony előtt közzétett, *Te meg én* című klipjében, amelyet már több mint kétszáz ezren néztek meg. A kisfilmben a zene a főszereplő, de ők forgatás közben elmesélték közös életük néhány fontos mozzanatát.

– *Hogyan ismerkedtek meg?*

CZÉGÉNYI KLÁRA: Ugyanarra a főiskolára jártunk, Sopronba, a teológiára, én másodéves voltam. Laci 1950-ben jött bagolyának – így nevezik a teológián a gólyákat. Sétáltunk, beszélgettünk.

KEVEHÁZI LÁSZLÓ: Ez még a múlt században történt, annak is a közepén. Egyébként nem én vagyok a fiatalabb, csak engem négy évig nem vettek fel a teológiára, édesapám börtönben volt. Ez persze egy másik történet.

– *Hogyan szerettek egymásba, mióta vannak együtt?*

K. L.: Más volt az élet akkor, nem úgy, mint manapság; nem jártunk egymással. A lányok sétálgattak, én meg inkább a könyvtárban ültem.

Cz. K.: Amikor végeztem a teológián, a Dunántúlra helyeztek. Laci megkérdezte, levelezhetnének-e. Én igent mondtam; összesen százötven levelet írtunk egymásnak. Tulajdonképpen akkor szerettünk egymásba, amikor elváltunk. A levelezés mellett

néha találkoztunk, meglátogattak, sétáltunk, fürödtünk. Aztán Békéscsabán már egy városban éltünk.

K. L.: Én segédlelkész voltam az esperes mellett, ő egy másik helyi gyülekezetben szolgált. 1956. augusztus 12-én volt az esküvőnk. Aztán kitört a forradalom.

Cz. K.: Nehéz év volt.

K. L.: Mondom, ki is tört aztán a forradalom.

– *Gyermekek? Unokák?*

K. L.: '57-ben született az első, '59-ben a második, aztán '63-ban a harmadik. Három lányunk van. Ez így szabályszerű.

Cz. K.: Mindhárman szókék voltak, hosszú hajúak, szépek. Született

kilenc unokánk, egy dédunokánk. Az egyik lányunk sajnos elvált.

– *Ha jól számolom, Önök már túl vannak az aranylakodalmon.*

K. L.: Sajnos nem tudtuk időben megtartani. 2006-ban az egyik unokánkat tizenhét évesen épp augusztusban érte agyvérzés, szerencsére felgyógyult. Ezért mi csak novemberben ünnepeltünk.

– *A leveleiket megőrizték?*

K. L.: Pályánk végén elégettük őket. Nem mintha szegénylivaló lett volna bennük, de hát ez csak mi-ránk tartozott.

– *Mi tartotta össze a házasságukat, nem volt féltékenység Önök között?*

K. L.: Nem, egyáltalán nem. Azt hiszem, manapság nagyon ritka az ilyen hosszú kapcsolat. Kellott hozzá a kölcsönös vonzalom, szellemileg egy síkon voltunk, s persze a lelki kötelék.

Cz. K.: Hűség és szeretet, az együtt gondolkodás köt minket össze. Mindketten evangélikusok vagyunk, ez fontos. ■ BWGY

Nem tudta elmondani, mi fáj neki...

Dániel az élet oroszlánjainak vermében

MÁSODIK, BEFEJEZŐ RÉSZ

► Mindennapjainkban annyi mindent látunk, hallunk – szomorú dolgokról, betegségekről, balesetekről, amelyek sokszor bizony gyermekekkel esnek meg. Sajnálkozunk, de aztán továbblépünk, hiszen azok mások gyermekei, a mieinkkel ilyesmi nem történhet. Mi is így éltük kisebb-nagyobb, komolytalan – ám abban a pillanatban mindig komoly-nak hitt – „gondokkal” terhelt, alapvetően derűs hétköznapjainkat. Hadd meséljem el azonban, hogy mi történt decemberben, derült égből vilámcsapásként elsőszülött kicsi fiunkkal...

■ BALICZA-HIMER LEONÓRA

Jött a hír, hogy indulnom kell hazulról, mert kicsi fiunkat sürgősséggel műteni kell. Sógorom vitt be a klinikára. Nemigen voltam magamnál, és csak olyasmiket mondogattam, ha jól emlékszem, hogy „gyönyörűségem”, „ez csak egy rossz álom”, „ez nem velünk történik”, „Istenem, segíts, kérlek”... Nem érdekelt más, csak hogy újra láthassam a kisfiamat. Attól rettegetem, hogy talán már nem is fogom...

A klinikán találkoztam Mátéval. Láttam rajta, hogy ugyanezeket mehet át. Egymás kezét fogva könnyöztünk Daniért az éjszaka közepén az üres kórházi folyosón. Nem kívánom ezt a borzalmat egyetlen szülőnek sem. A szülés fájdalma semmi nem volt ahhoz a szörnyű gyötremhez képest, amikor ártatlan, még két évet sem megélt kisfiunk életéért imádkoztunk az édesapjával a műtő előtt.

Remegve, vacogó fogakkal vártam, hogy végre felbukkanjon valaki, de még mindig nem mondtak semmit, csak két fiatal orvos kérdezgetett minket. Az első információ, amelyet kaptunk, az volt, hogy egy harminc centiméteres bélszakaszt el kellett távolítani, de még tart a műtét, és vérátömlesztésre is szükség lesz. Bár természetesen felmerült bennünk, vajon milyen következményekkel járhat majd kisfiunkra és családjuk életére nézve ez a beavatkozás, de most csak az volt fontos, hogy megmentsék az életét.

Nem sokkal később megjelent egy hölgy, és tájékoztatott minket arról, hogy mi a rend az intenzív osztályon, illetve mi mindent kell bevinnünk a benttartózkodás idejére. Ekkor éreztem először, hogy oldódik a sajnó feszültség, és talán már túl vagyunk a legrosszabbon.

Végül a sebész és az altatóorvos behívott minket. Megtudtuk, hogy a műtét sikerült, azonban egy, a vakbéllel együtt harminccentis kőkemény, elhalt, keringés nélküli bélszakaszt el kellett távolítani, de ez szerencsére nem érintette a fontosabb struktúrákat. A sebész elmondta, hogy az operáció valószínűleg semmilyen hatással nem lesz Dani további életvitelére, focihoz, bokszolhat, mint más kisfiúk, a műtét utáni pár nap azonban még kritikus az esetleges felülfertőződés miatt.

Hála Istennek, az átlukadáskor, ezáltal a béltartalom hasüregbe ürülését és az életveszélyes hashártyagyulladás sikerült elkerülni még az utolsó pillanatban, bár a záródás feletti vékonybélszakasz már nagyon fel volt puffedve. Azt mondták, volt egy magzati korból visszamaradt fejlődési módosulat, egy kis nyúlvány a bélfalon, amelyet Meckel-diverticulumnak hívnak, és minden ötvenedik embernek van, de általában nem okoz nagy galibát. Viszont Dani esetében erre tekeredhetett fel az alsóbb bélszakasz, ez okozhatta a betüremkedést.

Gyakorlatilag időzített bomba volt, bármikor megtörténhetett volna, nem lehetett megelőzni... Kiderült, hogy emiatt valószínűleg amúgy is műtetre lett volna szükség, hogy eltávolítsák a Meckel-diverticulumot a megismétlődés teljes kizárása érdekében.

Soha nem fogom megtudni, és már nem is szeretnék azon rágódní, hogy vajon mi lett volna, ha korábban gondolkodnak a bélzáródásra, és ha kórházi tartózkodása alatt előbb elvégeztet valaki egy hasi ultrahangvizsgálatot... Még ha műtetre került volna is sor, talán a béli épségét meg lehetett volna őrizni, nem halt volna el ez a bélszakasz. De nem egy orvos látta Danit, és tudjuk, eleinte nem voltak egyértelműek a tünetei. Hálásak lehetünk, amiért olyan korban élünk, hogy az orvostudomány tud segíteni ilyen esetben is.

Pár nap leforgása alatt több egészségügyi intézményben jártunk; megtapasztaltuk az alapellátás nehézségeit, ugyanakkor igazán magas színvonalú gondozásban is részesültünk. A II. számú gyermekklinika orvosai megmentették a kisfiunk életét. Ma, amikor olyan sok a panasz a magyar egészségügyre, nem lehetünk elég hálásak az intenzív és a sebészeti osz-

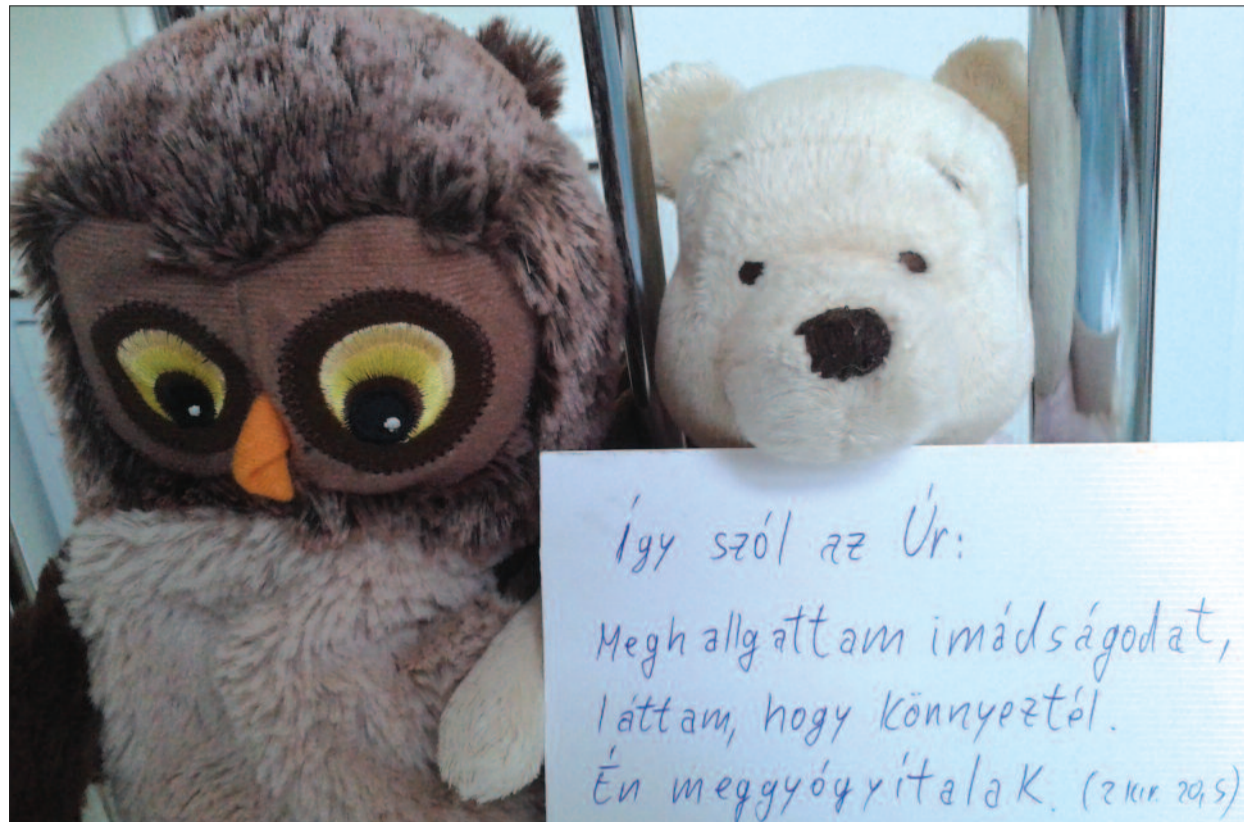

tály dolgozóinak lelkiismeretességükért. Az Úr áldja meg szolgálataikat, áldozatos gyógyító munkájukat!

***

A konzultáció után pár percre megnezhettük a kisfiunkat. Figyelmeztettek, hogy először ijesztő lehet a látvány: saját kicsi gyermeked műszerekre kötve. Én azonban mérhetetlenül boldog voltam, amiért újra láthatom. Szinte észre sem vettem a lélegeztetőgépet, a katétert, az infúziókat, a pulzoximétert, a mellkasig érő takarót; csak azt láttam, ahogy gyönyörű hosszú szempilláit lehunyva alszik, és él.

Hazaküldtek minket, hiszen az intenzív osztályon csak látogatási időben lehetett benn lenni vele. Nem nagyon tudtunk aludni, egész éjjel sírtam, és imádkoztam a kisfiamért. Tudtam, hogy valószínűleg megmentették az életét, de nem tudtam kiverni a fe-

jemből a gondolatot, hogy szültem egy gyönyörű, egészséges kisfiút, és „elrontották”, „tönkretették”.

Sírtam, hogy nem ép többé, és egész életében viseli majd a műtét nyomát. Iszonyú lelkiismeret-furdalásom volt amiatt, hogy milyen anya vagyok: meg fog-e nekem Dani bocsátani, amiért nem voltam-lehetek ott vele, amikor soha nem volt még nagyobb szüksége rám...?

Könnyöztem, hogy ne érje több baj, és legyünk túl a kritikus napokon. Az Úristen eddig a tenyerén hordozott minket, mindig megoldást hozott, amikor épp szükség volt rá. Zokogtam, és bűnbánatot tartottam, hogy biztosan azért történt ez velünk, mert

azt suttogetta: „Anya, Apa”, pontosabban: „Nya, Pa” – akkor még így mondta. Az ébresztés utáni napon már olyan jól volt, hogy levest, kompot vihetünk be neki; olyan jó étvágyal evett, hogy kivette a kanalat az apja kezéből. De még sokáig tartott, míg újra mosolyt tudtunk csalni az arcára.

Amikor csak lehetett, ott voltunk nála az intenzív osztályon, általában Mátéval váltásban (egyszerre csak egy szülő lehetett benn). Borzasztó érzés volt a látogatási idő elteltével újra ágyrácshoz kötni kis kezét és lábait, hogy ne tépkedje le magáról a csöveket, és egyedül ott hagyni egy idegen, számára ijesztő helyen, ismeretlen emberek között.

Minden búcsúzás hosszúra nyúlt; ha nem sikerült elaltatnunk, keservesen sírt, mikor elváltunk (de mi, a szülei is könnyekkel a szemünkben fordítottunk neki hátat). Vajon mit érezhetett? Hála Istennek, jó kezekben tudhattuk, és ő is sokkal bátrabbnak bizonyult, mint először feltételeztük.

A sebészeti osztályon már Máté is bent maradhatott vele éjszakára. Bár ezek is nehéz napok voltak, és Dani már nagyon szabadult volna, jó volt látni, ahogy napról napra erősödik. Várakozásainkat messze felülmúlóan, két nap múlva hazajöhetett. Értendő megkötetések is csak az első hetekben voltak – kerülnünk kellett a puffasztó és a hasfogó ételeket –, aztán az új évben már ezt is magunk mögött hagyhattuk.

Dani mindössze három napot töltött az intenzív osztályon és két napot a sebészeten, aztán hazajöhetett. Pedig korábban már azon gondolkodtunk, hogyan szervezzük majd meg a kórházi heteket... Számunkra csodálatos volt ez a gyors testi felépülés. Köszönjük rokonainknak, nagycsaládunknak, barátainknak és ismerőseinknek, hogy imáinkban hordozták Danit! Nem volt hiábavaló, hiszem, hogy imádságaik mind meghallgattak.

Lelkileg azért lassan tért magához kisfiunk, de szerintem még mindig hamarabb, mint a szülei. Pelenkázásnál, fürdésnél eleinte keservesen sírt, utált meztelen lenni. Apránként költözött csak vissza lényébe az ártatlan gyermeki naivság és a felszabadult zíványosság; napokig olyan szomorú volt, és ragaszkodó, mint egy kisfiú, aki már megtapasztalt valamit az életből...

Úgy sajnáltam, bár tehettem volna valamit, hogy megóvjam ettől! Karácsonyra azonban már ott bujkált a szemében a régi huncutság, miközben körbemotorozta a lakást, mintha mi sem történt volna. Dani pár hét alatt újra olyan lett, mint régen; csak a rossz emlék és az Isten iránti hála maradt.

***

És lám, milyen gyarló is az ember: a felfokozott hangulatú napok után a hétköznapok sodrásában gyakran elfelejtkezünk minderről, idegesek, szeretetlenek, türelmetlenek vagyunk társunkkal, gyermekeinkkel. Már megint nem alszik, már megint válogat, már megint hisztizik...

Nem, senki sem mondta, hogy könnyű dolog szülőnek lenni, embert nevelni, a nap minden percében tökéletes példaképnek lenni és nyugovóra térve minden mosolygós napért együtt adni hálát az Úristennek. De a történetek óta kicsit másként éljük meg a dolgokat, átértékeljük a prioritásokat az életünkben. Nagyon drága tanulópénz volt ez, mégis sokat tudtunk meg közben önmagunkról, a társunkról, a határainkról.

Hihetetlen mélységeket és magasságokat éltünk meg férjemmel, Mátéval pár nap leforgása alatt, amíg a legszívszorítóbb rémülettől a csodálatos megkönnyebbülésig jutottunk. Mérhetetlen hálával tartozunk Urunknak, a hatalmas szabadító Úr Jézus Krisztusnak, aki mégis megtartotta drága kincsünk. Bár Dánielünk az élet oroszlánjainak – a fájdalomnak, a betegségnek – a vermében járt, az Úr szerető kezét reá tette, és megóvta, így azok nem bántották: mi pedig újra visszakaphattuk őt.

Fabiny Tamás püspök a munkatársi karácsonyongy 2015. évi *Útmutatót* ajándékozott Máténak. A bibliaolvasó első oldalára ugyanazt az ószövetségi igét írta üzenetként, amelyet december 10-én együtt olvastunk a férjemmel... „Meghallgattam imádságodat, láttam, hogy könnyeztél. Én meggyógyítalak...”

Bizony, nap mint nap szükségünk van az Úristen megtartó kegyelmére, oltalmazó szeretetére. Kérjük őt, hogy mindezt sose felejtjük el, és úgy formálja életünket, hogy nagy kegyelmét újra meg újra meghálálva élhessünk azzal az eséllyel, amelyet családjaink adott. ■

Ökumenikus imahét Erdély-szerte

Kolozsvár

Akárcsak az elmúlt százhat esztendő folyamán, ebben az évben is megrendezték januárban a keresztények egységéért végzett imanyolcadot. Mottója „*Adj in-nom!*” (Jn 4,7) volt. Ez a mondat abból az evangéliumi jelenetből származik, amelyben Jézus inni kért Jákób kútjánál a samáriai asszonytól. Az anyagot a brazil ökumenikus csoport készítette, a végleges szöveget pedig az Egyházak Világtanácsának Hit és Egyházszervezet Bizottsága hagyta jóvá. Az imanyolcad napjain a különböző felekezetű gyülekezetek ökumenikus közösségben tartottak istentiszteleteket, imádkoztak a keresztények egységéért.

Kolozsváron a Cipariu téren épülő görögkatolikus katedrális Szent József-kápolnájában tartották január 20-án este az imanyolcad központi rendezvényét *Florentin Crihalmeanu* kolozsvár-szamosújvári megyés püspök szervezésében. A házigazda főpásttorral együtt imádkozott és elmélkedett *Kovács Sándor* római katolikus főesperes, *Gál Sándor* püspöki tanácsos, az Erdélyi Református Egyházkerület képviselője, *Rácz Norbert* unitárius lelkész, *Fejér Olivér* lutheránus püspöki titkár, *Baciu Cristian*, az ortodox érsekség tanácsosa, *Valentin Tartamus*, az „Élet Folyama” gyülekezet pásztorja, valamint nagyszámú keresztény hívő, pap és szerzetes.

Elmélkedésében *Kovács Sándor* főesperes elmondta: az élő víz, amelyről Jézus beszél, nem egyszerű víz, hanem az igazság és

a kegyelem. Ez az, ami örökre oltja az ember szomját. Az ember számára Isten az életforrás, és ő adja neki, hogy szeretetben és hűségben kibontakozzék. Keresztényi kötelességünk továbbadni másoknak is az „élő vizet”.

A párbeszéd egyértelműen a mindenható Istennek való engedelmesség útja, hiszen ő azt akarja, hogy a tanítványok eggyé legyenek az igazságban. Mert az igazság és a béke elengedhetetlen feltétele az az egység, amelyért imádkozunk. Az Úr szép és hatalmas feladatot szán nekünk: legyünk egyek, hogy a világ higgyen. Az anyaszentegyház nem hirdetheti meggyőzően az evangéliumot, ha a keresztények megosztottak. Az egység keresése nem valamiféle luxus, hanem halaszthatatlan kötelesség – hangsúlyozta *Kovács Sándor*.

FODOR GYÖRGY

Sepsiszentgyörgy

A keresztények egységéért meghirdetett, tíz napon át tartó ökumenikus közös imaalkalom január 25-én este ért véget Sepsiszentgyörgyön. A város különböző felekezetű templomaiban imádkoztak a hívek az egységért, a hitért, a megmaradásért, magyarságunkért katolikus, református, unitárius és evangélikus lelkészek vezetésével.

A Gyöngyvirág utcai református templomban kezdődött január 16-án az ökumenikus imatized, a záró szentmisére pedig a belvárosi Szent József-templomban gyűltek össze a sepsiszentgyörgyiek. *Szabó Lajos* kanonok házigazdaként köszöntötte az egybegyűlteket, és az első keresztények példáját hozta fel, akik kitartottak az imádkozásban és a kenyértörésben, hogy Isten szeretete kiáradjon a kö-

zösségben. Ezt kérte a jelenlevőkre is, akik az eucharisztia és az ige oltáráról táplálkoztak.

Ugyanitt *Kovács István* unitárius lelkész meghatottságát fejezte ki, hiszen nagy örömet jelentett neki teli templomban szólni. Összeszoktak azok, akik estéről estére egymás kútjához zárandokoltak, hogy megköstöljék azt a vizet, amely kicsit más, de szomjat olt. Nincs más út, mint egymást tisztelni és szeretni – hangsúlyozta. Hisz a költő szavaival: „Akinek lelkében szép az ének, az hallja mások énekét is szépen.”

A szentírás rész magyarázataként felvázolta azt az átalakulást, amely a samáriai asszony lelkében történt: a teljes értetlenségtől, félremagyarázástól az azonosulásig. Amikor Jézus a lelkébe látott, az asszony megvilágosodott.

Ez történik velünk is, amikor találkozunk Jézussal: felébredünk. Ezt éli meg a költő, az író, a próféta, a pap, bárki, aki megtapasztalja Istent. És aki személyes tapasztalatot szerez Istentől, az tanúságot is tesz róla. Nem szabad elhallgatni az igazságot, nem szabad hagyni, hogy a sötétség győzzön. Ezért misszió a szeretetteljes megosztás, amikor a magánszférából a közösség felé lépünk. Vállalni azt, amit hiszünk, nemzetünk szeretetét. Nem mások ellenére, hanem saját kultúránkért – fogalmazott *Kovács István*; mondandóját megerősítette a *Krisza János unitárius dalárda* is.

JÓZSA ZSUZSANNA

Szatmárnémeti

Az imaalkalom elején *Schönberger Jenő* római katolikus püspök köszöntött mindenkit, aki ellátogatott a székesegyházba imádkozni az Úr Jézus szándékára, „hogy az a megosztottság, amely a történelem folyamán a keresztények között létrejött, minél inkább a megbékélés és a testvéri szeretet egységébe torkolljon. Amit szétromboltunk, azt csak a jó Isten segítségével tudjuk ismét eggyé tenni. Adja meg Isten, hogy az igéből erőt merítve az egység útján tudjunk előrehaladni.”

2015

Kiemelendők még *Szűcs Sándor* baptista lelkipásztor gondolatai: „Valóban egységben az erő, jó, ha a jó cél érdekében összefogunk, s legfőképp az imádságban kell hogy egyek legyünk. (...) Örülök, hogy együtt imádkozhatunk azért, hogy Isten áldja meg Szatmár lakosait, hogy tudjunk ellenállni a rossznak. Összefoghatunk ebben, és az összefogásban nagy erő, áldás van. Bátorítani egymást, imádkozni egymásért, ott lenni egymás mellett...”

JÓZSA JÁNOS

Forrás: vasarnap.katolikhos.ro.

Ezen elgondolkoztunk...

Januári prédikációm a „fél” ige ragozásával kezdtem: én félek, te félsz, ő fél... Feltűnt, hogy ez ellen senki nem tiltakozott. Pedig a néhány nappal előtte Párizsban történt brutális emberirtás valahogy mindnyájunkat a legalábbis megszeppentek elnémult táborába kergetett.

Három elgondolkodtatnivalónk elsője a megrettenés: lehetséges ez Európában ma? Hogy lehet az, hogy szuperőrészű nyugati országaink kellős közepén gyilkolhatnak olyanok, akikről állítólag a titkosszolgálatok eleve tudtak – és mégsem előzték meg szörnyű tetüket? 2001. szeptember 11-e és a párizsi merénylet kellett ahhoz, hogy például a belgák és a berlini rendszek végre lépjenek?

Hát nem vették észre, hogy korrump, milliárdos uralkodók elkergetése után az arab-muszlim tömegek éppen azokba az országainkba viszik be a háborút, amelyekben „hítsorsosaik” már milliószám el-

puhultak és elpolgáriásodtak, de fiaik megundorodtak ettől, és visszatérnek az erőszak gyökereihez? Hamis „békeretorikával” altattak el eddig bennünket, és közben hihetetlen mennyiségű fegyverkészletet adtak el egy totális háborúra készülő felforgatóknak?

Másodsor: csak őszinte és mélyszéles részvétellel gondolunk a terrortámadások áldozataira és hozzátartozóikra. De ami a franciáknál történt, az több szempontból is végzetes. Hova züllött ez az enervált, nyugati társadalom, hogy kapitulál olyanok előtt, akik őt magát csupán gúnyolódásuk tárgyának tekintik? Hogy a sajtó- és szólásszabadság emberi alapjog, de nem több, és nem is kevesebb – erre nem gondoltak hegyes tollú satirikusok, se a halálukat óriási látványossággal „ünneplő” politikai nagyságok?

Mert a sajtószabadságnak – mint minden szabadságnak – ott van a határa, ahol például a vallás-

os érzés, a másik tisztelete és meggyőződésének elismerése kezdődik! Mi degeneráltan jó viccnek gondolhatjuk a legorombább sárba rántásokat. De nem a mi állítólag szabad „kultúránk” szégyene az, ha erre fájdalommal és dühvel reagálnak azok, akiket lepocskondiáztunk? Nem kellene gyanúperrel élnünk, ha a divattá lett szlogent, a „Je suis Charlie”-t látjuk? Mert csak egy *i* betűt kell kivenni belőle, hogy Jesus, azaz Jézus legyen belőle, akit a satirikusok már nemegyszer szégyentelenséggel kigúnyoltak...

Végül a harmadik: ezek a sajnálatos és tragikus események lerántják társadalmainkról és vezetőinkről a leplet. Azokról, akik magas pozíciókban ülve még mindig azt a fantomot kergetik, hogy a vallásos szemléletnek még az ír-magja is kiirtandó a társadalomból. Meztelen és vértelen humanizmusukkal előbb-utóbb alulmaradnak, mert a terroristák igenis,

hangsúlyozottan *egy vallás nevében* folytatják könyörtelen irtó hadjáratukat, hogy elsöpörjék őket.

Továbbá azokat is leleplezik, akik meglehetnék, de inkább megtagadják vallásos meggyőződésüket, és meghódnak a „biznisz”, a tőke, a nemzeteken rákfeneként elterpeszkedő globalizmus tervezői és szervezői előtt. Hát nem abszurd üzlet az, ha minden akadályoztatás nélkül kap a Nyugattól egész fegyverarzenálokat olyan állam, amely felfogásában, rendszerében mindannak megdöntésére készül, ami a Nyugat?

És végül: rólunk, keresztényekről is rossz bizonyítványt állítottak ki ezek a tragikus események. Jézus tanítása szerint nemcsak a barátot, de az ellenséget is szeretnünk kell. Ezt próbálgatjuk – nem sok sikerrel. Vagy ha igen, akkor gyanús egyoldalúsággal, és fel se merjük tenni a kérdést, hogy mit jelentett vagy jelenthetett ez a parancs annak a kétezer keresztény-

nek, akit ártatlanul lemészároltak egy más vallás nevében Észak-Nigériában, s akikért senki sem ment az utcákra, esetleg „Je suis chrétien” nyakbaakasztókkal.

Jézus szava ma is, minket is mégis kötelez. De ugye azt elvárhatjuk, hogy felelőseink – üzleteléseik és diplomatáskodásaik közben – elmondják, mit tettek azért, hogy az ellenségnek készülő észre térjen, és álljon el gonosz szándékától? Például azáltal, hogy nem szállítanak nekik fegyvereket. Vagy úgy, hogy a sarkukra állnak. Nálunk az idejöttek gátlástalanul építhetnek mecseteket, de az engedélyezés feltételévé tették-e, hogy „cserébe” az iszlám országokban keresztény templomok épülhessenek? Vagy úgy, hogy a muszlim országok állapotát, ügyeit nem csupán az üzleteléseik szemüvegén keresztül mint kiuzsorázható piacot nézik, hanem emberszámba is veszik az ott élőket...

G. I.

ÉRTJÜK VAGY FÉLREÉRTJÜK?

I. A teve meg a tű foka (Mk 10,23–27)

Új sorozatunkban olyan bibliai mondásokat szeretnénk megvizsgálni, amelyek félreérthetők – vagy azok lettek az idők folyamán.

Jézus határozott üzenetének fontos része az, amit a vagyonról és a gazdagságról mondott. Gondoljunk csak a bolond gazdagról, illetve a Lázárról és a gazdagról szóló példázataira, Isten és a mammon együttes szolgálatának lehetetlenségére, vagy amikor a szegényeket jelentette ki boldognak. Jézus ilyen témájú mondásainak szorgos gyűjtésében és közlésében Lukács evangélista jeleskedett leginkább.

Rajta kívül Márk és Máté is feljegyezte azt a történetet, amelyben egy – feltehetően fiatal – ember az Isten országába jutás lehetőségeiről érdeklődött Jézusnál. Kettejük párbeszéde igen tanulságos, de fiaskóval végződött. A fiatalember előtt – minden törekvése ellenére – elzárva maradt a mennyországba jutás lehetősége; ennek egyedüli oka a vagyona, amelyről nem volt hajlandó lemondani.

Lukács szerint ez a kimenetel szomorúsággal töltötte el az ifjút, Jézus pedig inkább csak sajnálkozva közölte a tanítványaival, hogy „mily nehezen mennek be az Isten országába, akiknek gazdagságuk van” (18,24; Károli-fordítás). Szavaival igen megdöbbentette hallgatóit. Mintha ez az eset csak arra készítené Jézust, hogy mintegy ítéletet mondjon a gazdagok felett. Márk szerint tanítványaihoz fordult, és ezt mondta: „Gyer-

mekeim, mily nehéz azoknak, akik a gazdagságban bíznak, az Isten országába bemenni!” (10,24; Károli-fordítás)

Két megjegyzés kívánczik ide. Az egyik a tanítványok reakciója. Először megdöbbentek – így az új magyar fordítás. De az itt szerep-

lő görög szót fokozni is lehet: a tanítványok megrémültek. Gondolhatunk itt arra, hogy – tudomásunk szerint – valamennyien bizonyos vagyont, gazdagságot hagytak hátra, amikor Jézus követésére szánták rá magukat. De mit kapnak érte cserébe Isten eljövendő országában? Nyoma van, hogy Péter szóvá is tette a jövőbeli kár-

pótlás kérdését: „Íme, mi elhagytunk mindent, és követtünk téged: mink lesz hát minékünk?” (Mt 19,27; Károli-fordítás) Csoda-e, ha – miután Jézus a gazdagok mennyországba menetelének lehetetlenségét kategorikusan kijelentette – egyre inkább megrémültek? A második görög ige ezért nem csupán „jobbann megrökönyödve” jelentéssel bír, hanem

valóságos kétségbeesést, a tehetetlenség bénító érzését kívánja kifejezni.

A másik megjegyzés: Jézus jó lelkipásztorként nyilván belelát a tanítványok felbolydult lelkébe, gyermekeimnek szólítva őket. Tudunkkal soha sehol nem szólította így tanítványait az Úr. Nem nehéz elképzelni, hogy együttérzése ilye-

tén kifejezésével kívánta elkerülni, hogy lelkileg összetörje őket.

Történetünk eddig a pontig alig okoz gondot a magyarázóknak, de Jézus következő mondata annál inkább. Hallatlan, ahogy a gazdagot vagy a gazdagságában bízót a tevéhez hasonlítja, amely semmiképpen sem férhet át egy tű fókán. Ez ugyanis teljességgel lehetetlen! Ez bizony kemény dió, amit már az eredeti görög szöveg számtalan változata is hűen kifejez. Hogy is értsük hát Jézusnak ezt a valóban radikális kijelentését?

Régi tapasztalat, hogy amikor a magyarázó Jézus számukra fel-foghatatlan állításaival találkozunk, gyorsan elkezdik keresni a „kiskapukat”, hogy élet letompítsák, radikalitásukat csökkentsék. Erre számos példát ismerünk, és a gazdag ifjú történeténél sem volt ez másképp.

Már a korai századokban próbálkoztak egy kis „nyelvészkedéssel”. A görög nyelvben van két, egymással könnyen összetéveszthető szó: a tevével jelentő, héberből átvett *kamelosz* és a hajókötelet jelentő *kamilosz*. Kimondva mindkettő hasonlóan hangzik. Merész fogással elhagyták hát a Szentföld legnagyobb állatát, a tevével, és sietve a hajókötéllé helyettesítették. A csalafintasággal ugyan nem értek célt – hiszen az általában karnyi vastagságú kötelet sem igen lehet átgöngyölni egy tű fókán –, de a törekvés világos: ne legyen olyan nagy a kü-

lönbség, mint a hatalmas állat és az apró tűfok között van.

Talán még cifrább volt egy másik kísérlet. Eszerint Jeruzsálemben kellett lennie egy olyan szűk kapunak, amelyen – ha nagy nehezen is, de – át lehetett hajtani egy tevével. Így alakulhatna a gazdag sorsa is: ugyan csak nehezen verődhetne át, de nem volna lehetetlen. E magyarázat azonban már ott is sántít, hogy tudunkkal soha nem volt Jeruzsálemben egy ilyen, Tűfok nevű kapu.

Látjuk tehát, hogy ezekben az okfejtésekben nem sok marad meg Jézus ellentmondást nem tűrő, radikális mondatából. Pedig kijelentését éppen az óriási állat és a parányi nyílás közötti áthidalhatatlan ellentét teszi kifejezővé és döntővé. Sőt: egyes rabbik ezt úgy is fokozták, hogy tevé helyett elefántot mondtak...

Nem szükséges tehát tompítani Jézus kemény szavait. Ő nem volt sem középutas, sem a kiegyenlítés zsonglőreje. Határozott üzenete éppen élességében fejeződik ki leginkább.

Ugyanakkor észre kell vennünk pozitív üzenetét is. Mondjuk így: Istennél az is lehetséges, amit az ember soha el nem érhet: az üdvösség. Kizárólag az ő irgalma teszi lehetővé, hogy az ember az ő jövendő országának polgárai legyenek. A gazdagoknál sincs ez másképp. Mert „Istennél minden lehetséges” (Mk 10,27; Károli-fordítás).

GÉMES ISTVÁN

„Az Emberfia emberek kezébe adatik!”

„A következő napon, amikor lejötték a hegyről, nagy sokaság ment Jézus elé. És ekkor egy ember így kiáltott a sokaságból: »Mester, kérlek, tekints a fiamra, mert ő az én egyetlenem. Időnként valami lélek ragadja meg, és hirtelen kiáltozni kezd, rázza őt, és tajtékzik, és nehezen távozik tőle, miután meggyötörte. Megkértem tanítványaidat, hogy őrizzék ki, de nem tudták.« Ekkor Jézus így szólt: »Ó, hitetlen és elfajult nemzedék, meddig leszek még veletek, és meddig szenvedlek még titeket? Vessd ide a fiadat!« Még feléje tartott a fiú, amikor leteperte az ördög, és megvárt. Jézus azonban megparancsolta a tisztátalan lélekre, meggyógyította a gyermeket, és visszaadta az apjának. Ekkor mindnyájan elámulnak az Isten nagyságán. Amikor mindnyájan csodálkoztak azon, amit tett, ezt mondta tanítványainak: »Jegyezzétek meg jól ezeket a szavakat: az Emberfia emberek kezébe adatik!« De ők nem értették ezt a kijelentést, mivel el volt rejtve előlük, hogy fel ne fogják. És féltek őt megkérdezni a kijelentés értelméről.” (Lk 9,37–45)

„Egyszer egy este történt, röviddel azután, hogy hazaértem. Álltam a szoba közepén, és úgy éreztem, elemészt a szomorúság. A tehetetlenség. A szívemen karcosítások, hajszálrepedések. És akkor szétesem. Tagjaim kopogva szétgurultak a szobában, csilingeltek a csontok, a belső szervek puhán gördültek, mint a kilyukasztott gumilabdák. Nagyot kiáltottam” – írja Lázár Ervin naplójában. Egy olyan emberi érzést ír le, amelyet mindannyian ismerhetünk.

A tehetetlenség valóban elemésztő érzés. Hányszor élhette át ezt az apa, akinek gonosz lélektől gyötört fia annyit szenvedett! És milyen mélyen élhették át a tanítványok,

amikor – talán egy kicsit öntelten – nekiláttak, hogy majd ők segítenek a beteg gyermeknek, s mégsem történt semmi. Ott álltak a hegy lábánál, és azt érezték, hogy elemésztik őket a tehetetlenség. Ott állt körülöttük a nagy sokaság, várták a tanítványok erejének áradását, és ők pironkodva élték meg, hogy nem tudnak segíteni. Tehetetlenség.

De bármennyire ember, hogy a tehetetlen embereké gúny tárgyává tesszük, nem szabad elfelejtenünk, hogy mások tehetetlensége valóságos reflektor, amely rávilágít a saját tehetetlenségünkre.

Így láthatjuk meg, hogy sokszor olyan tehetetlenek vagyunk, mint a töténetbeli apa. Igen sok megoldatlan problémánk van, s ezek a félelmünket fokozzák. Nem akarom most sorolni azokat a példákat, hogy miben érezhetjük a tehetetlenségünket, hisz mindannyian, akik itt vagyunk, más és más élethelyzetekben éljük át, hogy a tehetetlenség miatt széthullanánk. Bármilyen életkörülmények között vagyunk is, nem kerül el bennünket ez az érzés.

S megláthatjuk azt is, hogy amint a tanítványok tehetetlenek voltak, úgy válunk mi is sokszor hatóerő nélkülivé. Azt gondoljuk, hogy a hit által mindenre képesek vagyunk, közben csak a magunk erejében és képességében bízva nem tudjuk megoldani a körülöttünk lévő helyzetét.

Ott állunk – mint Lázár Ervin –, és széthullunk. Szétesett emberek, széthullott családok, felbomló közösségek markáns jelei annak, hogy a tehetetlenség ott fészkel az emberi szívben.

„Nagyot kiáltottam!” Mert amikor az ember tehetetlenségében

nem tud mást tenni, kiáltani még mindig tud. A kiáltás nem más, mint annak a bevallása, hogy erőnk elfogyott, eszközeink kimerültek, és képtelenek vagyunk arra, hogy urai legyünk a helyzetnek. A tehetetlenség kiáltása annak a bevallása, hogy mindenestül másra szorulunk. Ennél komolyabb vallomás nincs!

S mi félünk a tehetetlenség kiáltásától. Pedig meg kellene látnunk, hogy olyan bonyolult az ember, olyan rafinált a gonosz mesterkedése, és olyan nagyon átszövi az életünket a rossz, hogy a magunk emberi eszközei valóban kevesek ahhoz, hogy a tehetetlenség érzése megszűnjön a szívünkben.

„Nagyot kiáltottam. Beszaladt a családom, a fiam, a feleségem, a lányaim. És gyorsan, kétségbeesetten összeraktak” – folytatja Lázár Ervin. Tudatjuk, hogy a kiáltásnak van foganatja. Ott vannak azok, akik szeretnek, és akik számára fontosak vagyunk. Ez a mondat rávilágít arra, hogy milyen nagy szükségünk van egymásra. Mert a tehetetlenség érzése elviselhetetlen, és széthullásunk megállíthatatlan lenne, ha nem lennének körülöttünk szeretettel hozzánk kötődő emberek.

Az apa kiáltása azonban más irányú volt. Lehet, hogy annyira tehetetlen vagy, hogy emberileg senki sem tud segíteni. „Mester! Kérlek, tekints a fiamra, az én egyetlenemre!” Az elveszettség, a reménytelenség utolsó szusszanása ez. Mert amikor az ember már semmi megoldást nem talál, akkor eszmél rá arra, hogy ott, ahol az emberi erő cserbenhagy, még mindig lehet más. *Más!* Ott, ahol már kifulladt az emberi tehetség, és ellillant a re-

mény utolsó szikrája is, ott már semmi más nincs, mint az Isten.

Nehéz helyzetekben így sóhajtok: nincs már remény! S ilyenkor kellene felkiáltani: mi az, hogy nincs remény?! Isten azért engedi meg, hogy teljes kiszolgáltatottságban legyünk, hogy meglássuk: már csak remény van! Már csak ő adhat megoldást. Tekints rám!

Egyik ifjúsági énekünk mondja: „Rám néztél, és minden tiszta már!” Hát nem kellene sokkal többet kiáltani: tekints rám!

Hidd el, testvérem, nem te fogod megoldani a bonyolult családi helyzetet, de merj kiáltani: tekints rám! Nem fogod megúszni az öregséggel járó fájdalomokat és a leépülést! Merj kiáltani: tekints rám! Ha úgy látod, hogy már nem tudsz hatni kamasz vagy felnőtt gyermekedre vagy unokádra, és tehetetlen vagy, merj kiáltani: tekints rám! Ha azt hiszed, hogy anyagi terheid összeroppantának, merj kiáltani: tekints rám! Ha sikertelennek és céltalannak érzed magad, merj kiáltani: tekints rám! Mert Isten azért engedi meg, hogy teljesen kiszolgáltatottak legyünk, hogy azt is meglássuk: egyedül ő az, aki a visszájára fordult világot meg tudja igazítani.

Jézus ebben a furcsa jelenetben így jellemzi a tanítványok hitetlenségét és az emberi tehetetlenséget: Ő, hitetlen és elfajult – valójában visszájára, fonákjára fordult – nemzedék! S ezzel arra mutat rá, hogy ez a világ megigazításra szorul. Nem helyenkénti, alkalmi javítgatásra, hanem arra, hogy radikálisan megfordítsa valaki. Mert ahogy most van a világ, abból csak – mint a visszájára fordított szőnyegből – a csomók, a bogok látszanak.

Az látszik, hogy az ember tehetetlen és kiszolgáltatott, szétesett személyiségek, széthullott közösségek romjai hevernek a modern világ csiricsiré díszletei között. S az látszik, hogy aki végtelen irgalmával segíteni tud és képes, az éppen a mindennél nagyobb kiszolgáltatottság felé indul el. Emberek kezébe adatik, hogy a tehetetlen ember gátolja meg a tenni tudó Istent. Hát ez nem igaz! – kiálthatnánk értetlenül, a reményünk is széthullik, ahogy mi magunk is a tehetetlenségben, ha Jézust kivézzük! Ott állnak az értetlenek, és nem tudják, mi lesz.

Az, aki visszaadta a reményt a tehetetlen apának, és korigálta a tehetetlen tanítványok ügyefogyottságát, tehát az egyetlen esély az életre – az emberek kezébe kerül?

Hát hogyan is értenénk meg csupán a magunk dimenzióit ismerve, hogy azon az úton, amelyet mi a vereség útjának látunk, Isten mégiscsak azt készítette elő, hogy visszájáról, a fonákjáról újra színére forduljon minden. Hogy ne az ördög mesterkedései tegyenek minket kétségbeesetten tehetetlenné, hanem hozzánk hajló irgalom változtasson minket.

Bőjt van, egy csendes időszaka lehet ez az évünknek. Mélyebb gondolatokra, meditálásra és belső látásra, a hit látására van szükségünk ahhoz, hogy Jézusban, aki az emberek kezébe adatott, meglássuk: ő azért jelent meg, hogy az ördög munkáit lerontsa. A mi életünkben is!

BENCE IMRE

As íghirdetés elhangzott 2014 böjti-jének első (Invocavit) vasárnapján.

Búcsú Pröhle Henrikné Samarjay Évától

Lapunk egy korábban megjelent számában olvashattunk az 1916-ban Pozsonyban született Samarjay Éva kalandos életútjáról (*Ingujítól ingujjig*, *Útitárs*, 2008/5.). Jelen írásunk aktualitását az adja, hogy az említett cikk keletkezésekor kilencvenkét éves asszony idén januárban, életének kilencvenkilencedik esztendejében visszaadta lelkét Teremtőjének. És bár nem volt „közszerelő”, evangélikus egyházunkban – határainkon innen és túl – sokan ismerték, szerették és becsülték rendíthetetlen optimizmusáért, a megpróbáltatásokban is mindvégig kitartó hitéért és emberszeretetéért. Az alábbi szubjektív írás néhai Esterházy János felvidéki mártír leányának, a jelenleg Olaszországban élő Esterházy Malfatti Alice-nak a visszaemlékezése.

Pröhle Henrikné dédunokái körében

Elbúcsúzni attól, akit szeretünk, mindig fájdalmat okoz. Ugyanakkor a visszaemlékezés váratlan, már elfelejtett képei a boldogság óráit idézik fel bennünk.

Szeretném megosztani emlékeim: Évi volt az utolsó kapcsolat néhai otthonomhoz, a Felvidékhez. Az ő elbeszéléséből tudom, hogy édesapám, Esterházy János mint egy mentőbárákba gyűjtötte össze az Egyesült Magyar Pártba a szlovákiai magyarokat;

nem volt sem faji, sem osztálykülönbség közöttük, egy nagy családot alkottak.

Édesapám keresett valakit, aki vidéki házában, Nyitraújlakon tanulna velünk, a gyermekeivel. Nem sokkal azelőtt felvettek az Egyesült Magyar Pártba irodai munkára egy fiatal leányt, akinek az apja Pozsonyban jó nevű ügyvéd volt, mindenki ismerte. Trianon után Pozsonyban elkezdődött a magyarok kálváriája: elvesztették állásukat, ki-

utasították őket az országból, és a patrióta Samarjay Emil bácsi vállalta magára ingyenesen a meghurcoltak védelmét. Mindenkinek segített, de saját maga anyagilag tönkrement ebben. Ezért fordult leánya a párthoz, hogy dolgozhasson, és támogathassa a szüleit. Érthető, hogy már ez rokonszenvesse tette Évit, aki nem sokkal ezután a nevelőnőnk lett, és nemcsak pajtássá, hanem egyféle pótmamává vált a számunkra.

Fiatalsága ellenére bölcs volt – sosem kritizált, csak tanácsokat adott. Emlékszem, mennyire untam rendet rakni szekrényeimben. Évi azt kérdezte, hogy miért nem ajándékozom el azt, amire nincs szükségem. Így a ruhák – az ő közbenjárása révén – Majorékhöz, a kertészünk családjához kerültek.

Évi mesélt az életéről, például hogy azért tud jól angolul, mert dolgozott egy családnál az Egyesült Államokban. Később alkalom adódott, hogy több ösztöndíj közül választhassak; az amerikai mellett döntöttem, ami Évi befolyása volt.

Mindig figyelte sorsom: jöttek a nehéz idők, és bár neki is alig volt, enivalóját sokszor megosztotta velem. Meglátogattam, amikor börtönbe zártak – ki másnak lett volna ekkora bátorsága? Hisz aki így tett, mindjárt feketelistára került!

Nekem sikerült 1954-ben elhagynom Magyarországot. Évivel sokáig leveleztem, míg végre egyszer Bécsbe utazhattak, és boldogan ölelhettük át egymást. Szép volt, hogy férjével, Pröhle Henrikkel is őszinte barátokká váltunk.

Jóságát csak szerénysége múlta felül. Felnevelte gyermekeit, és mindezt úgy, mint ha magától értendő lett volna, pedig mennyit kellett a nehéz időkben dolgoznia ezért! Az áldás nem maradt el: az utolsó években már unokák és dédunokák vették körül, jósága bennük él tovább.

ESTERHÁZY MALFATTI ALICE

Elhunyt Erdélyi Zsuzsanna néprajzkutató

Kilencvennégy éves korában elhunyt Erdélyi Zsuzsanna művészeti író, néprajztudós, a Magyar Művészeti Akadémia (MMA) rendes tagja, a nemzet művésze – közölte honlapján az MMA február 13-án.

Erdélyi Zsuzsanna Komáromban született 1921. január 10-én. Nagypapja Erdélyi János (1814–1868) író, irodalomtörténész, filozófus. 1953–1963 között a művelődésügyi minisztérium népzenei kutatócsoportjában ismerkedett meg a magyar népzene-népművészet gazdag forrásvilágával, 1964 és 1971 között a Néprajzi Múzeum népzenei osztályán dolgozott. 1971 és 1987 között a Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatócsoportjának lett a munkatársa.

Szakrális szövegfoklórrel, a népköltészet szimbolikájával foglalkozott. 1968-ban hallott először archaikus népi imádságot egy nagyberényi asszonytól, attól kezdve ezt a középkori eredetű szöveghagyományt, a népi Mária-költészetet, a szóbeliség és az írásbeliség kapcsolatát és a népi vallásosságot kutatta. Több tízezer szöveget gyűjtött. 1980-ban Esztergomban létrehozta a népi vallásosság gyűjteményét.

Erdélyi Zsuzsanna 2002-ben csatlakozott az MMA egyesülethez, 2011-től az MMA köztestületének rendes tagja, 2012 és 2014 között pedig a népművészeti, néprajzi tagozat vezetője volt.

Legismertebb művei közé tartozik az *Adatok a magyar népköltészet szimbolikájához* (1961), a *Hegyet hágék, lőtűt lépék – Archaikus népi imádságok* (1974), az *Aki ezt az imádságot... – Élő passziók* (2001) és a „...századokon át paptalanul...” (2011) című kötet. Erdélyi Zsuzsanna munkásságát számos rangos díjjal ismerték el.

MTI

AZ ISZLAM
KERESZTÉNY SZEMMEL

MEGHÍVÓ
2015.03.28-04.03.
EMEIK
56. Európai Magyar Evangéliumi
IFJÚSÁGI KONFERENCIA
Burbach / Holzhausen, Németország

Hozzájárulás A konferencián szívesen fogadjuk süteményeket a délutáni kávézáshoz.

A konferencia közös kiadásainak (az előadók költségeinek és a gyermekfoglalkozásnak) fedezésére adományokra is rászorulunk, melyeket egyének és gyülekezetek a helyszínen adhatnak át vagy az alábbi bankszámlára fizethetnek be (az EMEIK számára):

Simon Klaudia
IBAN: DE72 6035 0130 3001 9232 31
BIC: BKKRDE63XXX

Elérhetőségünk
A konferencia alatt hívható szám:
+49 171 916 21 32
Honlapunk:
<http://church.lutheran.hu/emeik/>
A facebook-on található csoportunk neve: „EMEIK”.

Jelentkezés február végéig az alábbi címen, telefonon, ill. drótpostán:
Jaskó Irén
16 Melrose Place,
GB - Watford WD17 4LN
Anglia
Tel.: +44 1923 240 796
drótposta: emeik@eml.cc

MEGKÖZELÍTÉS
Familien-Ferienheim Holzhausen
Blaukreuz-Heim-Strasse 1 D - 57 299 Burbach
Tel.: +49 - (0)27 36 - 20 90

AUTÓVAL
Az A 45-ös autópályáról (Dortmund vagy Frankfurt felől) a Haiger/Burbach-i kijáratról a mellékelt rajz szerint 5 km-t kell menni.

VONATTAL
A Frankfurt-Gießen-Hagen-i vonalon vonattól függően Dillenburgban illetve Haigerban kell átszállni az ún. «Hellertal-Bahn»-ra Betzdorf irányába. A megállóhely Holzhausen (Kreis Siegen). Onnan feffelé menve két percre van a konferenciaközpont.

ELŐADÁSOK:
Mohamed és a Korán (Hétfő); Mohamed és Jézus (Kedd); Az Iszlám mai irányzatai (Szerda); Együttélés muszlimokkal (Csütörtök)

KÖZÖSSÉGI ESTEK:
Ismerkedési est (Szombat); Ifjúsági est (Vasárnap); Keresztények Iránban (Hétfő); Csoport (Kedd); Irodalmi est (Szerda); Kiértékelés (Csütörtök)

8.00 IMAÓRA
Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök, Péntek

8.30 REGGELI
Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök, Péntek

9.00 BIBLIATANULMÁNY
RUTH KÖNYVE
Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök

10.00 ELŐADÁS
Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök

10.30 ISTENTISZTELET
Vasárnap

12.30 EBÉDIDŐ
Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök

14.00 KIRÁNDULÁS
Kedd

15.00 KÁVÉZÁS
Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök

15.30 CSOPORTOK
Vasárnap, Hétfő, Szerda, Csütörtök

17.00 ÉRKEZÉS
Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök

17.00 SZABADIDŐ
Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök

18.00 VACSORA
Szombat, Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök

19.30 ESTI PROGRAMOK
Szombat, Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda, Csütörtök

21.00 ESTI ÁHITAT
Szombat, Vasárnap, Hétfő, Kedd, Szerda

21.00 VIGILIA
Vasárnap, Hétfő, Szerda, Csütörtök

PROGRAM

Moszkva, Oroszország. A Moszkvai Patriarchátus külügyi hivatalának vezetője, *Hilarion Alfjev* metropolita szerint „egyedül az ortodox egyház az egy, szent, katolikus és apostoli egyház”, és ezt kell figyelembe venniük az általános ortodox világszinat előkészítőinek. Ez a 2016-ban megrendezendő pánortodox tanácskozás ugyanott lesz, ahol Kr. u. 381-ben a második ökumenikus zsinat is volt: a konstantinápolyi Irene-templomban (ma Isztambul, Törökország). Arra a kérdésre, hogy miért szakította meg a kapcsolatot a Moszkvai Patriarchátus a protestáns egyházakkal, azt felelte, hogy utóbbiak az egyházi tanítás és életvitel liberalizálásának bűvkörébe estek, ami tűrhetetlen.

Berlin, Németország. Ötven évvel ezelőtt alapították meg a *Híd az emberhez* című lapot egykor a Jehova tanúi nevű felekezethez tartozó tagok. Negyedévenként nyújtanak segítséget olyanoknak, akik – hozzájuk hasonlóan – szeretnének kiszabadulni a szekták karmai közül. Most huszonkét ilyen disszidens vallomását tették közzé könyv formában.

Vatikánváros. *Maradiaga* bíboros javaslata szerint a vatikáni reform keretében lehetővé válna, hogy a családok ügyeivel foglalkozó titkárság élén egy házaspár álljon; nem feltétlenül indokolt, hogy a hivatalt egy (nőtlen, családatlan) pap vezesse. Sőt a bíboros szerint a menekültek ügyeit is átvehetné egy jól képzett, kompetens apáca. A hondurasi érsek azt is javasolja, hogy vonják össze a pasztorális és a menekültügyek titkárságát. Kérdés, hogy a javaslatoknak milyen visszhangjuk lesz.

Chania, Kréta. A helyi ortodox egyház a sziget valamennyi kórházába olyan lelkigondozókat küld, akiket gyógyíthatatlan betegek halálukig tartó ápolására képeznek ki. A városban a haldoklók számára épített lakásegységeket felszentelte és *Thalporinak* („az emberiség melege”) nevezte el *Irinaios Athanasiadis* metropolita.

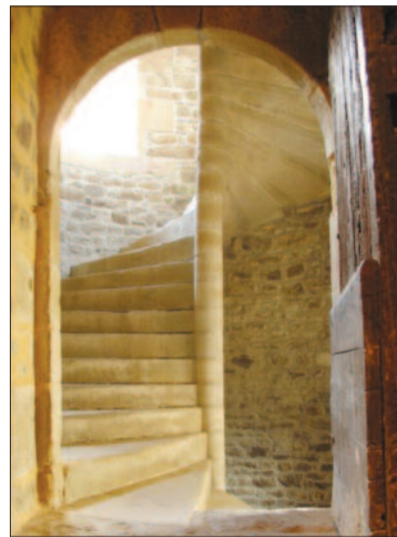
Belgrád, Szerbia. A szerb bibliatársulat megegyezett az *Alo!* című napilappal arról, hogy hetente egyszer bibliai füzetet mellékelnek számaikhoz. Rövid idő alatt csak-

Hírek, kitekintés

nem egymillió füzetet adtak el így. Meglepetésszámba megy, hogy az akció kezdete óta jelentősen megnőtt az újság olvasóinak száma.

Berlin, Németország. Egy „ősgermán hitközség” nevű, újpogány egyesület hevesen tiltakozik az ellen, hogy az egyik római katolikus egyházközség, az evangélikus esperesség, egy zsidó egyesület és egy török közösség közös imaházat készül felépíteni a város szívében. A hitközség magyar nevű „főpapja” ősi mondákra hivatkozik, melyek szerint a felépítendő imaház telkén valaha ősgermán szentély – a mai Berlin elődjének, az egykori Cöllnnek a germán vallási központja – állt, amelyet a „biblikus vallások” romboltak le.

London, Anglia. „A széltevében elterjedt véleményekkel ellentétben az iszlám nem békét jelent, hanem az Allah törvényeinek való feltétel nélküli alárendelést. Ezért nem vallják a muszlimok a szabad véleménynyilvánítást. Szavaikat és tetteiket ugyanis ez az isteni ki nyilatkoztatás határozza meg, nem pedig emberi kívánságok” – nyilatkozta egy Londonban élő vezető iszlám jogász, politikai aktivista, *Anjem Choudary*.

Santa Ana, Egyesült Államok. Az Open Doors nevű intézet újra közzétette a világkereszténység helyzetéről készített jelentését. Eszerint nem kevesebb mint ötven olyan ország van a földön, ahol a keresztényeknek mellőzést, elnyomást vagy üldözést kell elszenvedniük. A szomorú listát Észak-Korea vezeti, őt követi Szomália és Irak. A koreai államban legalább hetvenezer keresztényt tartanak kényszertáborokban, hogy „átneveljék” őket. A szervezet vezetője súlyos vádat emelt több nyugati és főleg az amerikai kormány ellen, hogy mindeddig tétlenül nézik a közel-keleti kereszténység szinte teljes kiirtását.

Ohne Sonntag gibt's nur noch Werktage.

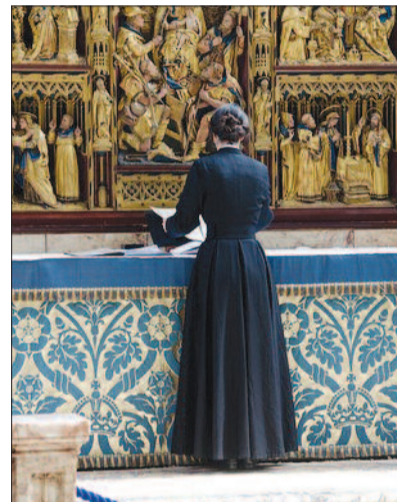
„Vasárnap nélkül csak munkanapok vannak.”

Karlsruhe, Németország. Hivatalos jelentés szerint a német munkavállalók huszonhat százaléka kénytelen vasár- és ünnepnapokon is dolgozni. A rohamos emelkedés nyugtalanítja az egyházakat; tizenegy évvel ezelőtt ugyanez a mutató még csak huszonhárom százalék volt.

Mordvinföld, Oroszország. Az orosz tagköztársaságban múlt év szeptember elseje óta a tanítóknak tilos nemzeti vagy vallási hovatar-

tozást kifejező ruhát viselniük. Ezek közé tartozik a muszlim nők kendője, a *hidzsáb* is. A lakosság öt százaléka muszlim vallású tatár, negyven százaléka a finnugor kisebbséghez tartozó mordvin.

München, Németország. A Germanwatch nevű kutatóintézet összeállított egy „klímakockázati térképet”, amely szerint a klímaváltozással járó veszélyeknek a következő tíz ország van a leginkább kitéve: Honduras, Mianmar, Haiti, Nicaragua, Fülöp-szigetek, Banglades, Vietnam, Dominika, Guatemala és Pakisztán. Az ezekben élő és munkálkodó egyházaknak, vallási közösségeknek is fokozottan fel kell készülniük bármilyen katasztrófára.

Bielsko-Biala, Lengyelország. Az evangélikus egyház 2016 tavaszán dönt majd véglegesen a nők lelkésszé szentelésének ügyében. 2010-ben is felvetődött ez a kérdés, de akkor harminchárom küldött voksolt ellene, húsz mellette, heten pedig tartózkodtak.

Tegucigalpa, Honduras. A hondurasi bibliatársulat titkára, *Jorge Gómez* közölte, hogy a kormány felkérte őket az országban tomboló bűnözési hullám megfékezésében való részvételre. Naponta húsz gyilkoságot követnek el, a kábítószer-kereskedelem is szedi a maga áldozatait. A titkár is egyetért azzal, hogy a keresztények sem nézhetik tétlenül ezt a szomorú jelenséget. Többek között a Biblia még intenzívebb terjesztésével kívánnak segíteni a problémán.

Fitzlar, Németország. Szabadegyházi vezetők tesznek súlyos szemrehányást nyugati politikuskoknak és kormányoknak téves és káros iszlámpolitikájuk miatt, például hogy nem figyeltek oda a hihetetlenül magas népszaporulatra az iszlám világban. Casablancától Taskentig millió gyermek nem járhatott iskolába, de az úgynevezett Korán-iskolák tárt karokkal fogadták be és megfelelően ki is „képezték” őket – az iszlám megvédésére. A nyugati vezetők azt is figyelmen kívül hagyták, hogy a táliboktól kezdve az iszlám országok kegyetlen harcosain át a Boko Haram nevű nigériai rémszervezet tagjaiig mind a *Koránra* hivatkoznak, amelyről gyakran színvonalatlan imámoktól tanultak a Korán-iskolákban.

Odessa, Ukrajna. Az oroszok által bekebelezett Krím félsziget bevándorlási hatósága nem hosszabítja meg a külföldről jött lelkészek tartózkodási és működési engedélyét. A félszigeten működő római katolikus egyházközség elveszíti így lengyel lelkészét. Az odessa-szimferopoli római katolikus püspökség tíz papjára és apácáira is ugyanez a sors vár.

Athén, Görögország. Már a 2004-ben megrendezett olimpiai játékok idején ígéretet tett a görög kormány egy muszlim mecset felépítésére, amiből persze semmi nem lett. Most viszont a muszlim szervezetek magas rangú imámot neveztek ki *Ziaya-ud-Din* személyében. Chalandriban lesz a székhelye. Az oszmánok 1830-ban történt kiűzése óta ő az első hivatalos iszlám vezető az országban.

Jeruzsálem, Palesztina. A Palesztin Hatóság gyakran küldött gyógyításra és kezelésre betegeket a Lutheránus Világszövetség által fenntartott Augusztia Viktória Kórházba. A költségek megtérítésével viszont annyira elmaradt, hogy a kórház átmenetileg anyagi gondokkal volt kénytelen küszködni.

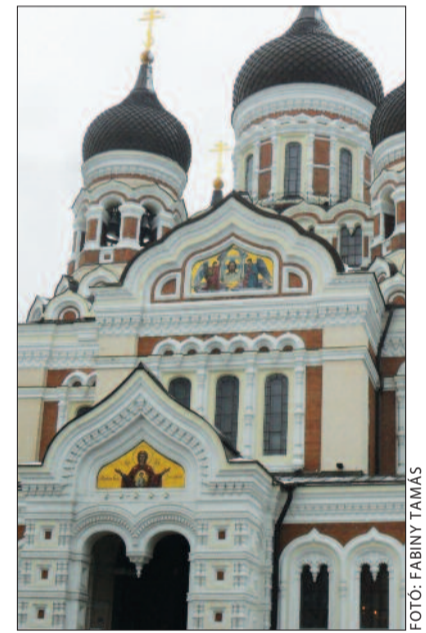
Düsseldorf, Németország. Bonnban temették el *Longin von Klim* érseket, aki az országban a Moszkvai Patriarchátus hivatalos képviselője volt.

Helsinki-ben született 1946-ban, és ott is nevelkedett fel. Röviddel halála előtt felhívást intézett az ukrainai válság résztvevőikhez, hogy kölcsönösen tiszteljék egymást, és törekedjenek a békére.

Chisinau, Moldova. Az evangélikus egyház megkapta az állami működési engedélyt, és regisztrálták a vallási közösségek sorában. A hatóság *Valentin Dragan* lelkészt mint a szervezet vezetőjét ellátta a szükséges okmányokkal.

Vatikánváros. *Gerhard Feige* magdeburgi püspököt a római katolikus „ökumenizmusért” tagjának nevezte ki *Ferenc* pápa. A minisztérium hivatalos neve a Keresztény Egység Pápai Tanácsa, élén *Kurt Koch* svájci kardinális áll.

Tallinn, Észtország. A hatvanötödik évét betöltött *Andres Pöder* utódjául új érseket választott az evangélikus egyház a negyvenegy éves *Urmas Viilma* személyében. Harminckét szavazattal győzte le a másik jelöltet, *Ove Sandert*, aki huszonhat szavazatot kapott a küldöttektől. Az új érseket 1998-ban szentelték lelkésszé, majd tizenegy évvel szolgált a pärnui Jakab-templom lelkészeként.

Összeállította: G.I.

ÚTITÁRS

Magyar evangéliumi lap
Megjelenik hatszor egy évben

Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház
1085 Budapest, Üllői út 24.
(telefon: +36-1/338-2302)

Felelős kiadó: Végh Szabolcs Maek-titkár
Felelős szerkesztő, megrendelés, információ:
Szűcs Petra
(telefon: +36-20/824-8854, e-mail: petra.szucs78@gmail.com)

A lap ingyenes, a nyomda- és postaköltségre adományokat kérünk és elfogadunk.

Bankszámla: Magyar Evangélikus Konferencia, Budapest, Raiffeisen Bank
Bankszámlaszám (belföldről): 12010886-00146767-00100002
(külföldről) IBAN: HU 43 1201 0886 0014 6767 0010 0002
SWIFT: UBRTHUHB

Reformátorunk böjti tanításai a kísértésről

► **Jézus megkísértése kapcsán idézzünk fel Luther Márton Házi kincstárából néhány, a keresztyének kísértéseiről írott, mindig aktuális gondolatot!**

• „Mindenekelőtt a mi drága Úr Krisztusunknak példáját állítjuk szemünk elé, melyből látjuk, hogy minden keresztyén, mihelyt megkereszteltetett, a gonosz Sátán ellen küzdő hadseregbe soroztatott be, aki folyton sarkán ül, és míg az ember él, kísértéseivel nem hágy fel.”

• „Tanuljuk meg az Úr Krisztustól, miként szálljunk szembe az ellenséggel, hogy ellenünk irányuló támadásaival kénytelen legyen felhagyni. Ez pedig egyedül az Istenben és az ő igéjébe vetett igaz hit által történhetik. Akinek ilyen pajzsa van, s azt vitte használni is, az az ördög ellenében biztos oltalmat lel.”

• „Az első kísértés még ma sem szűnt meg; az ördög az igét jelentéktelennek tünteti fel, s arra ösztönzi az

embereket, hogy ne annyira Istennek beszéde, mint inkább kenyér, pénz és vagyon után törekedjenek. Az első kísértésről szóló részből megtanuljuk, hogyan kell Isten igéjét nagyra becsülnünk, benne hinnünk, hogy semmiféle szükség vagy szerencsétlenség se bírhasson bennünket arra a következtetésre, mintha Isten irányunkban nem volna kegyelmes, nem akarna rajtunk segíteni, elfeledkezett volna rólunk. Ilyen kísértéssel szemben senki, csupán Isten igéje vigasztal bennünket. Ez a lelki, csudálatos kenyér, melyből ha valaki eszik, vagyis Isten beszédében hisz, örök élete vagyon; jegyezd meg ezt jól!”

• „A második, a hit ellen irányuló, nehéz lelki megkísértés: miképp tehetne bennünket elbizakodottakká,

kevélyekké és vakmerőkké. Itt láthatod, hogy az ördög a Szentírást is tudja idézni, hogy vele az emberek megcsalja. Csak az az egy bibéje van a dolognak, hogy az írást nem idézi teljesen, hanem abból csak azt ragadja ki, ami az ő ügyének szolgál; ami neki nincs inyére, azt kihagyja, s szépen elhallgatja. A keresztyén ilyenkor a középutat választja, se el nem csügged, se pedig el nem bizakodik, hanem alázattal Isten beszédéhez tartja magát, s megmarad az Isten iránti bizalomban és hitben. Ekkor oldalunknál állnak a mennyei angyalok, de másként nem.”

• „A harmadik megkísértés a legdurvább, melynél fogva az ördög dicsőség és hatalom által igyekszik bennünket Isten igéje ellenében bálványimádásra bírni. Mi azonban nézzünk bátran az ördög szemébe, azt mondván neki Krisztussal: Távozzál tőlem, sátni; mert meg vagyon írva: A te Uradat, Istenedet imádjad, és csak őnéki szolgálj, azaz egyedül Is-

ten igéjét tartjuk szem előtt, azt kövessük, s azon kívül semmiféle isteni szolgálatnak ne hódoljunk.”

• „E háromféle kísértésnek vagyunk kitéve, míg csak élünk. Tanuljuk meg tehát, miként védekezzünk az ellen Isten igéjével, hogy a középuton haladhassunk, értéktelen kövek miatt hitünket fel ne áldozzuk, se pedig hitünkben elbizakodottak ne legyünk; se végre pénz és vagyon miatt a helyes isteni tisztelettől el ne térjünk, hanem a hitben és isteni félelemben mindvégig állhatatosan megmaradjunk.”

• „A mi drága Úr Krisztusunk, aki a kísértések fölött miértünk diadalt aratott, adjon nekünk is erőt, hogy őáltala győzedelmeskedjünk és üdvözüljünk. Ámen.”

■ *Válogatta: G. A.*

Az idézetek forrásai: garainyh.hu/luther/326-337.php; a teljes, 1040 oldalas könyv letölthető a garainyh.hu/luther/hazikincstar.htm oldalról.

SEMPER REFORMANDA

„A nürnbergi priorral szemben tanúsi szelidséget, így érsz el sikert, mivel ő harapós kedvében van. Mert nem űzi el a durvaság a durvaságot, azaz ördög az ördögöt, hanem a szelidség a durvaságot, azaz Isten ujja a démonokat (Lk 11,20). Henning doktornak szeretnék írni, de az idő szorítása nem engedi. Nagyon fáj nekem, hogy inkább hatalommal, mint alázattal és szelidséggel száll szembe ellenfeleivel. Mert Roboám példáját követi (1Kir 12,8–15), aki elvetette a jó tanácsot, hogy fogja vissza magát, s a hasonszörűek tanácsát követte, mit tegyen. Igen szeretném, ha Henning doktor meghányná-vetné magában ezt a példázatot.”

► *Luther levele Johannes Langnak (Erfurtban), 1516. október közepe (Csepregi Zoltán fordítása)*

GYARMATI GÁBOR BALATONBÓGLÁRI FELVÉTELE

HETI ÚTRAVALÓ

„Azért jelent meg az Isten Fia, hogy az ördög munkáit lerombolja.” (1Jn 3,8b)

Böjti 1. hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi kísértésről, próbatételről tanítanak, láttatva az Urat, aki a sátni legyőzője. „Jézus is megkísértett és szenvedett, ezért segíthet azokon, akik megkísértettek.” (Zsid 2,18; LK) Halálra adta magát, hogy ne vesszünk el bűneinkben, hanem elnyerjük az örök életet. A böjtot Istenünk bátorító igéjével kezdhetjük: *Invocavit!* „Ha kiált hozzám, meghallgatom, vele leszek...” (Zsolt 91,15) „Menedémem vagy, és várom, én Istenem, benned bízom.” (GyLK 729) Jézust a Lélek vitte a pusztába megkeresztelkedése után, hogy ott háromszor is megkísértse a sátni a negyennapos böjtje végén. „Ha Isten Fia vagy...” „Mert én Isten élő és ható igéjével (lásd 5Móz 8,3; 6,16; 6,13) válaszolt. „Ekkor elhagyta őt az ördög, és íme, angyalok mentek oda, és szolgáltak neki.” (Mt 4,3.6.9.11) Luther doktor így bátorít: „Mikor az ördög megkísért, szívemet azzal vigasztalom, s hitemet azzal erősítem: ismerem azt, aki az ördögöt legyőzte, és aki nekem mindenkor segítség és vigasztalás. Nem félek hát a kísértéstől, hiszen arra való az, hogy hitem megerősödjék.” Nem csak zsidóknak íratott e biztatás: az Isten Fia „hosszán hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, de nem vétkezett. Járvunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk, és kegyelmet találjunk, amikor segítségre van szükségünk.” (Zsid 4,15–16)

A szeretet apostola így indokolja a heti igét: „Aki a bűnt cselekszi, az az ördögötől van, mert az ördög cselekszi a bűnt kezdettől fogva. (...) aki nem cselekszi az igazságot, nem az Istentől van, és az sem, aki nem szereti a testvérét.” (1Jn 3,8a.10) Az Úr szolgálja, a kegyes Jób feddhetetlen, becsületes, ám a sátni mégis rágalmozza. De ő a négy csapás után is istenfélő marad; földre esve leborol, és így szól: „Az Úr adta, az Úr vette el, áldott legyen az Úr neve!” (Jób 1,21) Pál inti és bátorítja az utolsó időkben élőket: „Aki tehát azt gondolja, hogy áll, vigyázzon, hogy el ne essék! Emberi erőt meghaladó kísértés még nem ért titeket. Isten pedig hűséges... el fogja készíteni a szabadulás útját is, hogy el bírájátok azt viselni.” (1Kor 10,12–13) Jakab böjti tanácsai: „...álljatok ellen az ördögnek, és elfut tőletek. Közeledjete Istenhez, és ő közeledni fog hozzátok. (...) Alázzátok meg magatokat az Úr előtt, és ő felmagasztal titeket.” (Jak 4,7–8.10) Az Úr Jézus mint irgalmas és hű főpap – megkeresztalála és feltámadása által – megszabadította a benne hívőket a bűn, a halál, a sátni hatalmából. „Mivel maga is kísértést szenvedett, segíteni tud azokon, akik kísértésbe esnek.” (Zsid 2,18) Láthatta János apostol, hogy egy angyal „megragadta a sárkányt, az ősi kígyót, aki az ördög és a Sátán, és megkötözte ezer esztendőre”. Aki kétszer születik – testtől s Lélektől újonnan (lásd Jn 3,1–11) –, az csak egyszer hal meg. „Boldog és szent az, akinek része van az első feltámadásban: ezeken nincs hatalma a második halálnak, hanem...” (Jel 20,2.6) „Szeretnék lakni nála, / Hol mennyei sereg / Dicső harmóniába / Örök imát rebeg, / Örök imát rebeg.” (EÉ 427,4)

■ GARAI ANDRÁS

A legvégső kérdésekről

„Csak az a vég! – csak azt tudnám feledni!” – olvashatjuk *Madách* művében, *Az ember tragédiája* 15. színének végén. Az ideai első lelkészakadémián viszont éppen azért voltak együtt a tanulni vágyó lelkészek, mert keresztyénként nem félelemmel vagy a figyelemelterelés sehozá sem vezető szándékával tekintünk a végidőkre.

Ezek a nagyon izgalmas és időszerű gondolatok inspirálták a lelkészakadémia szervezőit arra, hogy az eszkatológia bibliai, tudományos, társadalmi, ökológiai összefüggésében való elmélyülésre hívják a lelkészeket február első napjaiban Révfülöpre, az Ordass Lajos Evangelikus Oktatási Központba.

A lelkészakadémia résztvevői ismereteket rendszerező, új információkkal gazdagító és szemléletformáló előadásokat hallhattak. Az előadók felekezeti hovatartozása sajátos színt adott a beszélgetéseket indító gondolatoknak. *Kránitz Mihály* a római katolikus, *Ablonczy Tamás* és *Kodácsy Tamás* a református, *Béres Tamás* és *Joób Máté* pe-

dig az evangélikus megközelítés és látásmód jellegzetes vonásaira hívta föl a figyelmet. A lényegyet tekintve viszont összhangban szól a keresztyén teológia. Legyen bármilyen is a teremtettség jelenlegi állapotának végidejéről elképzelt forgatókönyv, mindannyian egy új teremtésre várunk. Az odáig vezető és minden bizonnyal nehéz útra pedig az erre a célra tekintő, reménység-teli várakozásnak a fénye vetül.

A tanulással és tartalmas beszélgetésekkel együtt töltött idő a közösség megélésének lehetőségével is megajándékozott minket. A házigazdák vendégszeretetének háttérére és a téma érdekessége mellett sokat jelentett az is, hogy mindannyian otthon hagytuk a „bölcsek követ”, és nyitott szívvel és lélekkel vágytunk a tanuló közösségre.

Biztatom és bátorítom lelkész-társaimat, hogy éljenek a közös tanulás és elmélyedés lehetőségeivel. Az erre vágyókat idén is több alkalommal várja még a lelkészakadémia. ■ KOVÁCS LÁSZLÓ

hat mindent a várva várt új nap hajnalán... Ezért az eszkatológia valóban nem lehet csupán egyik eleme a keresztyén tanításnak. Az eszkatologikus szemlélet sokkal inkább a keresztyén üzenet, lét és az egész egyház ismertetőjele. Ezért a keresztyén egyháznak egyetlen igazi feladata létezik... a jövő kérdése.”

hat mindent a várva várt új nap hajnalán... Ezért az eszkatológia valóban nem lehet csupán egyik eleme a keresztyén tanításnak. Az eszkatologikus szemlélet sokkal inkább a keresztyén üzenet, lét és az egész egyház ismertetőjele. Ezért a keresztyén egyháznak egyetlen igazi feladata létezik... a jövő kérdése.”

hat mindent a várva várt új nap hajnalán... Ezért az eszkatológia valóban nem lehet csupán egyik eleme a keresztyén tanításnak. Az eszkatologikus szemlélet sokkal inkább a keresztyén üzenet, lét és az egész egyház ismertetőjele. Ezért a keresztyén egyháznak egyetlen igazi feladata létezik... a jövő kérdése.”

Keresztyényeket fejeztek le Líbiában

Az Iszlám Állam líbiai szárnya videofelvételt tett közzé múlt vasárnap este huszonegy egyptomi kopt keresztyén kivégzéséről. Az ötperces felvételen látható, ahogy a tenger partjára vezetik, térdre kényszerítik és lefejezik őket mint „a kereszt népét, az ellenséges egyptomi egyház követőit”. A videofelvételen a terrorista észak-amerikai akcentussal beszélt, és többek között azt mondta: „Allah segédelmével leigázzuk Rómát.”

Az Iszlám Állam líbiai ága január elején jelentette be, hogy foglyul ej-

tette az egyptomi keresztyényeket, akik az építőiparban dolgoztak Líbiában. Szirt városából – mely a radikális csoportok egyik fellegvára Líbiában – rabolták el őket.

Az észak-afrikai országban egyre gyakoribbak a kopt keresztyén közösség tagjai elleni támadások, de az egyptomi állampolgárok vallási hovatartozástól függetlenül is célponttá váltak Líbiában, amióta Kairó támogatást nyújt a líbiai hadseregnek az iszlamista milíciák elleni küzdelemben. ► *ATV.hu*

PALACKPOSTA

Közelebb Istenhez

Egy héttel ezelőtt járt le a jelentkezési határidő a felsőoktatási intézményekbe. Mozgalmas, izgalmas időszakot tudhatnak maguk mögött az érettségi küszöbén álló diákok. Lehetőségek gazdag kínálata közül választhatott mindenki, aki az érettségi bizonyítvány megszerzése után a diplomát is célul tűzte maga elé.

Nehéz feladat olykor önmagunk határait is átlépve kitartóan küzdeni azért, ami emberi időszámítás szerint távolinak, erőfeszítés szempontjából pedig néha elérhetetlennek tűnik. Ezért a gimnáziumi áhítatok különösen fontos pillanatai mostanában a végzősökhöz közösen elmondott imádságok.

Az egyházi esztendő böjti szakaszához érkezünk. Nem múlik el úgy hittanóra, hogy ne hangozna el kérdésként, miként is kell böjtölni, hiszen előírásunk sincs róla. Öröm, amikor egy fiatalban megfogalmazódik az igény, hogy többre van szüksége annál, mint amivel a mi korlátok közé szorított világunk kecsegteti őt.

Aki kézbe veszi a Szentírást, megtalálja a választ arra, hogy mi lehet az igazi böjt célja és értelme. A mi mennyei Atyánk így tanít bennünket: „Nekem az olyan böjt tetszik, amikor leoldod a bűnösen fölrakott bilincseket, kibontod a járom köteleit, szabadon bocsátod az elnyomottakat, és összetörsz minden jármot! Oszd meg a kenyeredet az éhezővel, vidd be házadba a szegény bujdosókat, ha mezítelent látsz, ruházd fel, és ne zárkózz el testvéred elől!” (Ézs 58,6-7)

A böjt elsődleges célja, hogy közelebb kerüljünk Istenhez. Jézus a *Hegyi beszédben* egymás után beszél imádkozásról, adakozásról és böjtről. Felkészíti rá öveit, hogyan maradhatnak talpon, hogyan élhetnek megelégedetten a földi valóságban. A Jézussal megélt szoros kapcsolat megóv a kiszolgáltatottságtól, és nem engedi, hogy a tétlenség elhatalmasodjon az életünkben.

Ne tékozzolj, légy jó sáfár, és adj abból, amit magad is ajándékba kaptál! Vedd észre a szükségét szenvedőt, aki kívül maradt, aki azt gondolja, hogy róla már mindenki lemondott! Ne csukd be magad után a templom súlyos ajtaját, hanem éld meg a hitedet akár az utcán vagy baráti társaságban csendes beszélgetések során.

Sokan elfelejtik, hogy mindennapjaink, szomorúságunk és örömünk, párválasztásunk és hivatásunk keresése is csak a mennyei Atya kezében lehet biztonságban. Miért lehetséges mindez? Mert eljött Jézus, hogy leoldja a bűnösen fölrakott bilincset, hogy összetörjön minden jármot, és szabadsággal ajándékozza meg az elnyomottakat.

Személyes, önkéntes döntés, hogy vállaljuk-e a krisztusi böjtöt csendben, az ő dicsőségét szolgálva. Az állhatatosan imádkozó tanítvány csodákat él meg: kérdéseire választ kap, a terhek könnyebbé válnak, az aggodalmak helyét betölti a reményteljes jövő ígérete. Dávid király így könyörög Urához: „Tiszta szívet teremt bennem, Istenem, és az erős lelket újítsd meg bennem!” (Zsolt 51,12)

Kívánom, hogy sokunk életének böjti imádsága lehessen az idézett zsoltárvers!

■ BOZORÁDY ILDIKÓ

Névjegy:
Bozorády Ildikó

Családommal a Dunaharaszti tölthető hét év után, 2007. szeptember 1-je óta élünk Nyíregyházán. Férjem, *András* a Nyíregyházi Emmaus Evangélikus Egyházközség lelkésze, jómagam a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium iskolalelkészeként szolgálom. Három fiúgyermekem nevelünk: *András* tizenéves, *Péter* tizenéves, *Ábel* pedig hatéves.

Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Szemfényvesztők

Hatodik Téli berek tábor a KÖSZI szervezésében

► Hatodik alkalommal rendezte meg a Keresztény Önkéntesek Szövetsége az Ifjúságért (KÖSZI) csapata a Téli berek értékkereső tábort január 29. és február 1. között, ezúttal a csobánkai cserkészparkban. A tábor mottója – *Szemfényvesztők* – azt is takarta, hogy a fiatalok a testi, érzékszervi sérült emberek nehézségeire rávilágító érzékenyítő játékokban vehettek részt. A negyvenkét fős tábor vezetője Kiss Olivér, lelki vezetője pedig Benkóczy Péter evangélikus lelkész volt.

A tábor jó alkalmat kínált az ötödik–tizedik osztályos gyermekeknek a kikapcsolódásra, feltöltődésre, Isten keresésére. A fiatalokat délelőtt-tőlként a Benkóczy Péter lelkész által vezetett, illetve előkészített áhítatok készítették értékeresésre. A hitbeli elmélyülést segítették a közös éneklések – az *Új ének* és a *Zarándokének* című evangélikus ifjúsági énekeskönyvből – és a kiscsoportos beszélgetések.

A napi témát feldolgozó „kupaktanácsokon” a táborozók mindennap egy-egy érzékszerv és a hit, a Biblia kapcsolatával ismerkedhettek meg. A délutánokat és a szabad idejüket játékos programokkal és vetélkedőkkel, hógolyózással, kirándulással és mézeskalács sütéssel tölthették. A délutáni játékok közül a televízióból

jól ismert *Beugrót* fontos kiemelni, ahol a gyermekek improvizációs, asszociációs és együttműködési készségeiket fejleszthették, illetve az *Őn dönt!* című játékot, amely során számukra aktuális kérdésekben gyakorolhatták a vitaközvetítést, érvelést és döntéshozatalt.

Az „elvarázsolt kastély” nevű játékban valódi érzékenyítő tréningben vehettek részt a táborozók. A feladatok között szerepelt a zoknipárosítás, pohárba víz töltése, bőrönd bepakolása, egymás arcának felismerése bekötött szemmel (!), valamint hangokkal, ízekkel, illatokkal kapcsolatos játékok. A záróestén farsangi vetélkedőkkel és lufis-limbós táncolással, vidáman búcsúztatták a fiatalok a Téli berek tábort. Utolsó nap a „tükörországban” pedig ők adhattak

feladatokat a táborvezetőknek. Az együtt töltött pár nap közös énekléssel, áhítattal és áldással zárult.

Ahogy az lenni szokott, most is az ország egész területéről érkeztek résztvevők. Idén lehetőség adódott sok olyan gyermek táboroztatására Budapest XV. kerületéből, akik nem tartoznak semmilyen felekezethez sem, így talán ebben a táborban ismerkedhettek először a Bibliával, az imádkozással és természetesen Jézus Krisztussal. Ők az Európai Unió Európai Szociális Alapja Zsókovár projektjének keretében ingyen vehettek részt a táborozásban. A Téli berekben megvalósulhatott tehát a misszió; ebben sokat segített az új táborozók és a régi, keresztény családokból érkező gyermekek nyitottsága egymás iránt.

A KÖSZI csapata már lelkesen készül következő rendezvényére, a 9. KÖSZI Életfonal életvezetési táborra, amelyet Piliscsabán, a Béthel Missziói Otthonban szervez hetedik-tizenketedik osztályos fiataloknak *Ég veled!* mottóval május 7–10. között, és amelyre hamarosan jelentkezni is lehet a *koszi.net* oldalon.

■ CSERCSA-KINCSES ANITA

FOTÓK: KELECSÉNYI ZSÓLT

Első és utolsó fogadalom

Ifis koromban minden évben összeültünk a többiekkel böjt előtt, és megbeszéljük, hogy ki milyen fogadalmat tesz az előttünk álló hat hétre. Volt, aki megfogadta, hogy kevesebb filmet néz, más az édességről mondott le, egyesek pedig a bulizást mellőzték ebben az időszakban.

Bár gyülekezeti alkalomról volt szó, én meg voltam győződve róla, hogy ez az egész csak játékok, és annyi haszna van csupán, mint az újévi fogadalmaknak. Semennyi. Még hogy a kevesebb csoki Istenhez vezetne?! Inkább pont hogy eltántorit tőle! Mégis félretettem a dacomat, gondoltam, játszom én is velük.

Életem első böjti fogadalmának megfelelően a megadott időszakban nem sminkeltem

magam. Na, ettől azért nem kell úgy megijedni, nem voltam túl up-to-date a különböző sminkírányzatokban (akkor még...); csak a szempilláspírálást kellett száműznom, és már meg is voltam az egészszel. De milyen nagy feladat ez egy tinédzsernek!

Mindennap égetem a vágytól, hogy a barátaim szeressenek, hogy az épp aktuális plátói szerelmem észrevegyen, és végre kitaláljam, ki is vagyok igazából. Természetesen nem tartottam magam elég szépnek, és ezen persze az sem segített, hogy negyvenhat napig *à la nature* kellett az utcára lépnem.

Egyszer, amikor a harmadik hét tájékán a tükörbe néztem, két dologra jöttem rá. Egyrészt

hogy bár én nem látom szépnek magamat, Isten nagyon is annak tart, különben nem ilyenek teremtett volna. Ez igencsak meghozta a kedvem a „böjtöléshez”. Másrészt elretentett, hogy miközben Krisztus meghalni készült, nekem az a legnagyobb problémám a böjti időszakban, hogy nem sminkelhetem magam... Ezért új fogadalmat tettem: nem fogadok meg többé semmit, mert ezáltal úgyis csak magamra és a hiányosságaimra koncentrálnék. Inkább megpróbálom megérteni és megérezni, hogy miről is szól a böjt valójában.

Lehet, hogy ez is egy fogadalom, azért olyan nehéz betartani...?

■ KOVÁCS BARBARA

Mi történt az evangélikus kocsmában?

▶ A főváros melletti Csömörön az 1930-as években több mint háromezer-hétszázán éltek. A lakosok harminc százaléka – szinte kivétel nélkül szlovák gyökerekkel – az evangélikus egyházhoz tartozott. A templomtól nem messze állt az államosításáig a faluban csak *evangélikus*, tulajdonosai után pedig *Kalmár-kocsmának* nevezett csapszék. Mivel abban az időben sok minden másként volt – beleértve az alkoholfogyasztási szokásokat is –, a helyiek számára természetes volt, hogy a kocsmában egyben a kulturális élet központjaként is szolgált. Így a különböző bálók mellett a táncterem függönnyel és sűgöllyel ellátott színpadán az evangélikus ifjúság rendszeresen mutatott be a hitoktató vagy a lelkész által betanított darabokat. Az idei farsang idején a helyi történetének nyomába eredtem.

Szüreti bál az 1930-as évek elején

Az eredetileg a „Jó borhoz” címzett vendéglátó-ipari egység napjainkban is működik, igaz, ma már Zöldfa Étterem néven, vezetője pedig az egykori kocsmában tulajdonosának, a néhai *Kalmár Pálnak* az unokája, *Bátovszki György*, a csömöri gyülekezet egyik presbitere. Először hozzá kopogtattam be.

– Nagyszüleim az akkori szokásnak megfelelően gazdálkodtak is, de nagypapám elsősorban fuvarozásból élt – kezdi a mesélést beszélgetőpartnerem. – Amikor elég pénzt összegyűjtöttek, bérbe vették a *Kovács* családtól az akkor már működő kocsmát. Két-három év múlva, 1932-ben pedig meg is vették, így vált a saját tulajdonukká.

Jelenet a *Lódoztör* című előadásból

Elhelyezkedésének köszönhetően elsősorban evangélikus gazdálkodó családok találkozhattak a nagypapámék üzletével. Ehhez nyilván az is hozzájárult, hogy ők maguk is lutheránusok voltak. Érdekesként említtem meg, hogy néhány utcával arrébb a katolikusoknak, valamint az iparos sváboknak is volt „saját” kocsmájuk.

– *Mai szóhasználatlaltal élve volt valami különleges üzletpolitikája a nagyszüleinek?*

– Két dolog is motiválta őket: az egyik, hogy a náluk kapható bor minőségi legyen, illetve hogy megfelelő teret adjanak vendégkörük kulturális és szórakozási igényeinek. Az első cél érdekében minden évben megvettek száz mázsza kadarka szőlőt, amelyből ők maguk készítették bort, mintegy hatvan-nyolcvan hektoliter. Egy nagyon jó, hűvös pince tartozott az épülethez, ott tárolták a hordókat. Sört és röviditalokat is lehetett kapni – azok is minőségiek voltak.

S ha már az alkohol kérdésénél tartunk, feltétlenül ki kell hangsúlyozni azt, hogy ezek a két világháború közötti kocsmák elsősorban az egymással való találkozások, beszélgetések, azaz a társadalmi élet színterei voltak. Az alkoholfogyasztás másodlagos volt, az esetek többségében csak mintegy kísérője a társalgásnak, a különféle rendezvényeknek.

– *Az idősebb csömöriek ma is emlegetik azokat a bálókát, színdarabokat vagy tekebajnokságokat, amelyek helyszíne az egykori Kalmár-kocsmában volt.*

– Abban az időben még nem volt televízió, a településen még nem épült meg a művelődési ház, így a három meghatározó kocsmában tánctermeiben, színpadain, illetve kártya- és tekeszobáiban töltötték szabadidejüket az amúgy nagyon keményen dolgozó emberek.

Hogy ne csak árulják a portékájukat, de meg is tartsák a vendégeiket, nagypapáméknál is volt külön kártya- és biliárdszoba, fedett kuglipálya. Emellett nagypapám nagy futballrajongó volt, és szponzorálta a helyi focicsapatot. A söntést egy nagy kétszárnyas ajtó választotta el a százhusz embert befogadó táncteremtől. Ennek színpadán díszlet, függöny és sűgöllyel, alatta pedig öltöző volt.

– *Mit lehet tudni az előadásokról?*

– Sokáig az evangélikus gyülekezet ifjúsága adott elő színjátékokat; főleg bibliai vagy vallásos témájúakat, de előfordultak könnyedebb darabok is. Betanításukban élen járt a szemben lévő evangélikus iskola egyik tanítója, *Koltai Ilona* vagy az akkori lelkész, *Galát György*.

Az államosítást követően, 1951 után egy darabig ezek az előadások elmaradtak. Később alakult egy olyan amatőr színjátszó kör a településen, amelynek tagjai rendszeresen mutattak be jobbnál jobb előadásokat, köztük zenés darabokat is, mint például a *Bástyasétány 77.* című operettet vagy a *Nem élhetek muzikaszó nélkül* és a *Néma levente* című vígjátékot.

***

Az egykori gyermek- és ifjúsági színjátszó kör még élő tagjai közül *Kiss Bélánét* (lánykori nevén *Kalmár Zsuzsannát*) kértem, idézze fel em-

lékeit a számára akkor a világot jelentő deszkákról.

– Téli időben, vasárnaponként rendszeresen voltak az előadások. Én a negyvenes évek közepén kezdtem az akkor még evangélikus iskolába járni. A színdarabokat azonban délutánként tanította be a tanító, vagy a tiszteletes úr. Harmadikos lehettem, amikor először szerepeltem. *Jefte fogadalmá* volt a darab címe, és *Koltai Ilona* tanító tanította be.

– *Ezekről a szereplésekről szinte egyáltalán nem készültek fotók, így nem tudjuk megnézni, hogy az előadásokon a saját ruhájukban játszottak, vagy jelmez került a népviselet fölé...*

– Főleg a saját ruhámban szerepeltem, de voltak kiegészítő jelmezeink is papírból vagy olyan anyagból, ami épp illett a szerephez. Emlékszem, az egyik karácsonyi előadás előtt a tanító lakására mentünk, ahol sztaniolpapírból csillagokat vágtunk ki, majd ráragasztottuk a fellépőruhákra. Egy másik alkalommal harangvirág voltam, ehhez pedig a határban szedtünk harangvirágokat, és a tiszteletes úrral csináltunk belőlük jelmezt a parókia udvarán.

Konfirmáció, 1950 – az alsó sorban balról a harmadik lány *Kalmár Zsuzsanna*, a felső sorban pedig jobbról az első *Varga Mária*

néninek olyan cserepes növénye volt, amelyen körben ötágú, fehér, csillag alakú virágok nyíltak. Annyira szép volt, hogy még most is magam előtt látom.

***

Az evangélikus kocsmában báljainak és táncmultságainak időpontja az egyházi esztendőhöz is igazodott. A szüreti és farsangi bálók mellett sokan várták például a karácsonyi, a szilveszteri vagy épp a Katalin-napi táncmultságot. A böjti és adventi időszakban azonban senkinek sem jutott eszébe zenés-táncos programokat szervezni, így lakodalmat sem tartottak.

Az evangélikus kocsmában rendezett alkalmakon is mindig voltak előbálók. *Bagyánszki Ferenctől*

mezttem ki a ruháimat. Az első bálra a hajamat rendesen befotuk, és szalag volt benne. Mivel abban az időben a gyöngy nyaklánc már kiment a divatból, így rajtam sem volt, de az *opleckóra*, azaz ingre díszítésül *królikot*, vagyis gallért hímeztünk.

– *Egy táncmultságban igen fontos szerepe van a zenekarnak. Az evangélikus kocsmában kik húzták a talpalávalót?*

– Főleg cinkotai trombitások, tóttul *trubacsok* zenéltek.

– *Akkor nem is húzták, hanem fújták... Mekkora meddig?*

– Este hét-nyolc óra körül kezdődtek a bálók, és akár éjjel egyig is eltartottak. Az egyik legnagyobb multság a szilveszteri volt, de arra is csak a hatkor kezdődő istentisz-

Az evangélikus kocsmában előtt középen ül a tulajdonos, *Kalmár Pál* és felesége, mögöttük *Anna* lányuk áll. Körülöttük az általuk szponzorált focicsapat tagjai és törzsvendégek

– *És a díszletek?*

– Azok is voltak. Sosem fogom elfelejteni, amikor élő virágokkal díszítettük fel a színpadot. *Bielik Tera*

Galát György lelkész és konfirmandusai

(lánykori nevén *Varga Máriát*) az ő első báljáról faggattam.

– Ez egy farsangi bál volt, tizenéves voltam, és a szüleimmel mentem. Apukám kint volt a férfiakkal, de anyukám bent maradt a teremben. Körben voltak a padok, a zene megszólalásáig ott ültünk. Mialatt mi táncoltunk, az édesanyák körben állva figyelték, ki kivel táncol. Engem az egyik nagyarcú rokon fiú kért fel először.

– *Biztosan izgatottan készült erre a táncmultságra. Emlékszik, milyen volt a ruhája?*

– Abban az időben már alig lehetett igazi barhent anyagból szoknyát csináltatni, ezért az anyám egyik barhentszoknyáját ráncoltuk át. Felül selyemcsíkos, hímzett *vizitka*, azaz blúz volt rajtam. Akkor már jól tudtam bánni a varrógéppel – a konfirmációra készülve magam hí-

telet után mentünk. Emlékszem, amikor kijöttünk a templomból, a szinte szemben lévő *Kalmár-kocsmából* a trubacsok kijöttek az utcára, és jó hangosan rázendítettek, úgy vártak minket.

– *Nem volt furcsa, hogy egy kocsmában volt a bál?*

– Mi nem a kocsmában mentünk táncolni, hanem a hozzá tartozó táncterembe, és oda is szülői felügyelettel.

Teljesen más világ volt még az ötvenes években is: a lányok egyáltalán nem jártak kocsmába. Ha esetleg az udvarlójuk meg is hívta őket egy málnalére, azt sem a söntésben, hanem az udvaron itták meg, más különben lenézték volna őket a faluban. És ha egy fiúnak tetszett egy lány, akkor tavasszal májusfát állított a kertjébe.

HIRDETÉSEK

Szentföld újra!

A Kiskőrösi Evangélikus Egyházközség a tavalyi sikeres út után újabb utat szervez a Szentföldre. A körutazás minden fontos bibliai helyet érint. A program része egy kibuc meglátogatása is. Lehetőség lesz ismerkedni a mai Izraellel, illetve pihenésre, fürdésre is jut idő a Földközi-tenger partján. Időpont: május 1–8., nyolc nap, hét éjszaka; ellátás: félpanzió. Az út szervezője és lelki vezetője *Lupták György* esperes. Az út ára egy fő részére: 235 500 forint plusz 26 000 forint illeték. Érdeklődni, jelentkezni a következő telefonszámon lehet: 20/824-4748.

Csendesnap és rendkívüli közgyűlés

A debreceni Bethánia CE Szövetség március 7-én 10 órai kezdettel a nagytemplomi gyülekezeti teremben (Kálvin tér 17.) csendesnapot tart, melyre minden kedves érdeklődőt meghív. A csendesnap szolgálatai *Ézsaiás könyvének* 55,1–13. versei alapján fognak szólni hozzánk.

A szövetség a csendesnap keretében 11 óra rendkívüli közgyűlést is meghirdet, melyre valamennyi rendes tagját várja. A közgyűlés napirendjén az alapszabálynak a közhasznúsági jogállás miatti módosítása és a 2014. évi közhasznúsági beszámoló szerepel.

Pályázat mentori szolgálatra, illetve gyakorló gyülekezeti státuszra

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) pályázatot hirdet a gyakorlati (VI. éves) képzéssel kapcsolatos mentori szolgálatra, illetve gyakorló gyülekezeti státuszra a 2015–2016-os tanévre.

Olyan lelkészek jelentkezését várjuk, akik sokoldalú gyülekezeti munkát végeznek, és készek egy VI. éves hallgató (lelkészjelölt) munkájának irányítására és lelkészi szolgálatba való bevezetésére, valamint részt vesznek az EHE által szervezett mentori előkészítő konferencián.

A megbízást kapott lelkészekkel és gyülekezetekkel az egyetem együttműködési megállapodást köt. A mentorok és a gyülekezetek ezáltal közvetlenül is bekapcsolódnak a gyakorlati lelkészképzés munkájába. A gyülekezetektől a szolgálatok biztosítása mellett a lelkészjelölt megfelelő elhelyezését is kérjük.

Gyakorlata idején a lelkészjelölt a mentor vezetésével végezhet gyülekezeti szolgálatot.

A pályázatnak tartalmaznia kell a gyülekezeti munka rövid (legfeljebb hatvansoros) bemutatását és a pályázó lelkész motivációját, valamint annak közlését, hogy milyen módon tudnak a hallgató részére tíz hónapon át szállást és ösztöndíj-kiegészítést biztosítani. A pályázatoknak március 9-ig kell az EHE Rektori Hivatalába megérkezniük (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.).

Bővebb felvilágosítással az EHE Gyakorlati Intézetének vezetője, *Szabóné Mátrai Marianna* (marianne.matrai@lutheran.hu) tud szolgálni.

DR. SZABÓ LAJOS rektor, tanszékvezető
DR. SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA, a képzés koordinátora

Istentiszteleti rend • 2015. február 22.

Böjt 1. vasárnapja (Invocavit). Liturgikus szín: lila.

Lekció: Mt 4,1–11; Zsid 4,14–16. Textus: 1Móz 3,1–13. Énekek: 275., 75.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, család) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10.; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (orgonazenés istentisztelet) Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) dr. Bácskai Károly; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Gáncs Tamás; de. fél 11. (úrv.) Gáncs Tamás; du. 6. (vespera) dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Tóth Orsolya hatodéves teológus; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. Tóth Orsolya hatodéves teológus; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv., szuplikáció) Baranyay Bence teológus; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsavölgy u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Darvas Anikó; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. 11.** de. 11. Darvas Anikó; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő u. 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. Bence Imre; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Solymár (református templom)** du. 3. Fodor Viktor.

Összeállította: BALLA MÁRIA

A születés pillanatai

► **Az Északi Egyházkerület őszi közgyűléséről megjelent tudósítás egy mondatot szánt egy egyháztörténeti jelentőségű döntésnek: „...a testület támogatta az erdőkereseti, illetve a budakeszi gyülekezet önállósulási szándékát.” (Evangélikus Élet, 2014/48. szám, 3. o.) Erdőkereseti és Budakeszi gyülekezet 2015. január 1-jétől önálló! Milyen egyszerű hír! És milyen kevés szó esett róla. Ennél kevésbé fontos eseményekről is hangsúlyosabb hírek érkeztek. Most viszont alkalmasnak látom az időt, hogy mint a folyamat egyik kísérője egy kicsit részletesebben beszámoljak a Budakeszi Evangélikus Egyházközség születéséről.**

A Budakeszin élő evangélikusok gondozása eddig elsősorban az anyagyülekezet – Budahegyvidék – szolgálattevőinek feladata volt. Éltek olyan evangélikus családok is ebben az egykor teljes mértékben svábok lakta, katolikus községben, amelyek más gyülekezetek aktív tagjaként költöztek ki a zöldövezetbe, s továbbra is a korábbi közösségük tevékeny tagjai maradtak.

Az azonban látható volt, hogy a szolgálatok ellátása Budapestről nem is olyan könnyű, még akkor sem, ha viszonylag egyszerű tömegközlekedéssel

Budakeszire jutni. Nemcsak Budakeszről, hanem Telkiből, Budajenőrről és Pátyról is egyre több evangélikus jelentkezett. A református közösség a rendszerváltást követően – jelentős evangélikus segítséggel – templomot is építtetett, és ebben tarthatták aztán istentiszteleteiket az evangélikusok is.

Az önállósodás kérdése már korábban, a kétezres évek elején szóba került, de az anyagyülekezet presbitériuma akkor még nem látta érettnek a helyzetet. Az elmúlt években azonban jelentős változás állt be azáltal, hogy *Lacknerné Puszkás Sára* lelkész gyűlés után szolgálatra jelentkezett, és *Fabiny Tamás*, a kerület püspöke a budakeszi gondozásával bízta meg. A rendszeres lelkigondozói szolgálat lassan beérleli gyümölcsseit.

A gyülekezet számára először egy imaháznak alkalmas ingatlant vásárolt az egyház. A volt lakóingatlanból, amely közvetlenül a református templom mellett áll, egy kis lelkészi hivatalt (mely egyben hittanterem is) és egy imatermet alakítottak ki közegyházi és egyházmegyei segítséggel.

Isten útjainak kifürkészhetetlensége és sajátos egyéni sorsfordulók révén szükségesnek láttuk azt is, hogy egy parókriának alkalmas lakóházat vásároljon az egyház Budakeszin. Így két éve olyan leánygyülekezet működik a városban, amelyben helyben lakó, megbízott (státuszában beosztott lelkészként munkálkodó) szolgálattéve van. Ez

A következő gondolatok kerültek a gyülekezet életében történelmi jelentőségű **első díjlevél preambuluma**ba, szépen, hitelesen tükrözve mindazok hitét és vágyát, akik az önálló gyülekezet születésénél a közösség tagjaként bábáskodnak: „»Ti vagytok a világ világossága... Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat.« (Mt 5,14.16) Hálával emlékezve a településünkön élő evangélikus híveket több mint fél évszázadon keresztül egybegyűjtő és gondozó anyagyülekezetünkre, a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközségre, annak minden szolgálattevőjére, köztük a 2007 óta bennünket pásztoroló missziós lelkészeinkre, a mindig és mindenütt jelen levő Mindenható oltalmába ajánljuk magunkat, amikor a Magyarországi Evangélikus Egyházon belül, annak támogatásával önálló egyházközséget alkotunk. Köszönjük az Úr Istennek, hogy hívott és gyűjtött bennünket, és kérjük, áldja meg elhatározásunkat! Szentlelke erejével növelje hitünket, és adjon a gyülekezetnek mindig hű pásztor az evangélium hirdetésére. A jó hír gyűjtse egybe minden közénk vágyó testvérünket, hogy senki el ne vessen a Krisztus nyájából!”

a tény – a helyben lakás – még inkább erősítette a gyülekezetet. A legutóbbi tisztújításkor új testületet választott a kicsiny, de lelkes közösség, amelynek *Benczúr László* gondnokként lett a vezetője, hisz egy leányegyházközségnek nincs felügyelője.

A négy település evangélikussága igazi, családi lelki otthon alakított ki az imaházban, ahol többféle alkalom van. Külön említésre méltó az a felnőtt hittan, amely – *Lackner Pál* vezetésével – igen komoly felkészülést ad a gyülekezet tagjainak. Az iskolai hit- és erkölcs-tanoktatás beindulásával újabb családok kerültek a gyülekezet látókörébe.

Nagy élményünk volt, hogy a gyülekezet adott otthont az elmúlt két évben az egyházmegyei hittanversenyeknek. Jó volt látni azokat a fiatalos lendülettel szolgáló testvéreket, akik az egyházközségük megerősödéséért fáradoznak.

Az önállósodás egyik mozgatója – s ezt is el kell mondani – az imádkozó szíveken és a missziói lelkülettel élő testvérek kívül az egyházunkban (is) burjánzó adminisztráció volt. Mind az anyagi, mind a leánygyülekezet számára egyre komplikáltabbá vált az adminisztrációs egyeztetés. Az egyházmegye és az egyházkerület közgyűlése ezért hozzájárult az önállósodáshoz.

Ez év január 1-jétől tehát önálló gyülekezet lett Budakeszi. Van adószáma, önálló jogi személyiségről szóló igazolása, megkezdődött a felügyelő- és lelkészválasztás. Úgy készülünk, hogy február 22-én már megválasztott lelkésze és felügyelője is lesz a gyülekezetnek.

A gyülekezet önállóságát szíven viselő esperesként azt kérem egyházunk népetől, kísérjék figyelemmel, imádsággal és áldáskérésekkel az új, önálló közösséget! S ha valaki az ország bármely vidékéről vagy akár a határon túlról ismer olyan evangélikus (vagy az evangélikus egyház felé nyitott) testvért vagy családot, aki vagy amely Budakeszin, Pátyon, Budajenőn, illetve Telkiben teremtett új otthont magának, kérjük, jelezze a budakeszi lelkészi hivatal címén: Budakeszi Evangélikus Egyházközség, 2092 Budakeszi, Fő utca 155.

A Szentlélek Isten adjon erőt ahhoz, hogy több ilyen gyülekezet plántálódjon még egyházunkban!

■ BENCE IMRE esperes

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhon vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

Olvassa
az Evangelikus Élet
digitális változatát!

WWW.DIGITALSTAND.HU

A velünk élő dinoszauruszok

Bár a dinoszauruszok körülbelül hatvanötmillió évvel ezelőtt kihaltak, még ma is óriási népszerűségnek örvendenek nemcsak a gyerekek, de a felnőttek körében is. Mindazt, amit a dinókról tudhatunk, a paleontológusok kutatásainak köszönhetjük. *Sir David Attenborough* brit természettudós, dokumentumfilm szerzője szerint nincs annál lenyűgözőbb dolog a világon, mint amikor az ember egy ősmaradványt talál, és tudja, hogy sok-sok millió év óta ő látja először újra ezeket a kőületeket. Többek között ez az élmény hajtja az őslénykutatókat.

Magyarországon is régóta foglalkoztatta a tudósokat a kérdés, hogy miért nem kerülnek elő gyakrabban gerinces állatok maradványai a földtörténeti középkorból. Erdélyben már a 19. század végén találtak gazdag kőszelvényeket. Ezek kutatását a világhírű magyar báró, *Nopcsa Ferenc* paleontológus, geológus kezdte el.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

Magyarország területén az első, dinoszauruszokra utaló nyomokat *Wein György* geológus fedezte fel a mecseki kőszelvények területén. Lábnymokat talált, amelyek alapján később *Kordos László* paleontológus írt le egy őshüllőt *Komlosaurus carbonis* néven 1983-ban, ám ennek a csontjait eddig még nem találták meg.

Talán kevesen tudják, hogy Magyarországon jelenleg is dolgozik egy dinoszauruszkutató expedíció, amely nemcsak az őshüllőkkel, hanem a hazai mezozoikumi (közép-

idei) gerinceslelőhelyek élővilágával is foglalkozik. A tényleges terepi munkálatok, ásatások mellett a kutatócsoport tagjai a lelőhelyről előkerült ősmaradványok tudományos feldolgozását, dokumentálását is végzik, a felfedezéseket pedig szaklapokban közlésezzik. Emellett fontosnak tartják, hogy a leleteket a nagyközönség is láthassa; erre a Magyar Természettudományi Múzeum *Elűnt világok – a dinoszauruszok kora Magyarországon* című állandó kiállításán lehetőség is nyílik.

A valamikori bakonyi Iharukúton (mely ma Bakonyjákó lakatlan külterülete) található egykori bauxitbánya helyén egy százharminc méter mély külszíni fejtés ötven méter vastagságban tárja fel a nyolcvanegymillió éve lerakódott ártéri, folyóvízi üledéket. Itt fedezte fel *Ősi Attila* paleontológus Magyarország eddig egyetlen ismert dinoszauruszlelőhelyét 2000-ben. Azóta több mint tízezer csontmaradvány került elő, csaknem három tucat gerinces állatfaj, köztük hét dinoszauruszfaj fossziliáit azonosították.

Iharukút az egyetlen európai lelőhely, ahol a leletek tanúsága szerint egy időben két páncélos dinoszauruszfaj, a *Hungarosaurus tormai* és a *Struthiosaurus* egyedei éltek. A gerincesfossziliák mellett rengeteg lelet tanúskodik az egykori növény- és gerinctelen-élővilágról. Ezek kagylók, csigák maradványai, szénült fatörzsek, levéllenomatok, kőült magvak, pollenek és borostyánszemcsék, bennük a legváltozatosabb rovarzárványokkal. Ismeretük elengedhetetlen ahhoz, hogy minél pontosabban feltérképezhessék a kutatók azt a nyolcvanötmillió évvel ezelőtti világot, amelyben a bakonyi dinoszauruszok is éltek.

■ S. A.

A *Hungarosaurus tormai* testrekonstrukciója

HIRDETÉSEK

Tanfolyam indul Pápán

Szeretettel értesítjük a Veszprémi Evangélikus Egyházmegye gyülekezeteit, hogy február 28-án reggel 9 órakor gyülekezetimunkatárs-képző tanfolyam indul Pápán, a Gyurátz Ferenc u. 1. szám alatti gyülekezeti központban. Minden érdeklődő testvérünket örömmel várjuk. További információk *Polgárdi Sándor* esperestől kérhetők a 20/824-2770 mobilszámon.

D. SZEBIK IMRE ny. püspök,
tanfolyamvezető

Balázs Géza előadása Budahegyvidéken

A Keresztény Értelmisségi Fórum következő alkalmán a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII. ker., Kék Golyó u. 17.) február 23-án, 18.30-kor *Hogyan változik a magyar nyelv?* címmel *dr. Balázs Géza* egyetemi tanár tart előadást.

Mai hitvallások a Magyar Televízióban

Február 22-én, vasárnap az M1-en 11.05-kor kezdődő, *Mai hitvallások* című műsorban *Itt és István* ny. evangélikus lelképásztor szól életéről, munkájáról. Az adást február 27-én, pénteken a Duna World csatornán 14.45-kor megismétlik. Szerkesztő *Nagy László*, rendező *Horváth Tamás*.

SAJTÓKÖZLEMÉNY

A Reményik Sándor evangélikus általános iskola mint innovatív iskola

A Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola a Támop (*Társadalmi megújulás operatív program*) 3.1.4-12/2-2012-0838 azonosítószámú pályázatán 31 001 780 forint vissza nem térítendő támogatásban részesült.

A magyar köznevelési rendszer megújításának kiemelt célja a gyermekek és fiatalok nevelésének kiteljesítése a test-lelék-értelem arányos fejlesztésének, valamint az ismeretek, készségek, képességek, jártasságok, attitűdök és az erkölcsi rend összhangjának tiszteletben tartásával.

A pályázat támogatta a megújuló, magasabb szakmai színvonalú köznevelési rendszer működését, az oktatás és képzés minőségének és hatékonyságának javítását – kiemelten az idegennyelv-tudás, digitális írástudás és egészségfejlesztési készségek, környezettudatosság tekintetében –, valamint elősegítette az egész napos iskolai nevelés és foglalkoztatás elterjesztését.

A pályázat támogatásával a Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában a fenti célok elérése érdekében az alábbi programok valósulnak meg:

erdei iskola (ökoiskola) • nyelvi tábor (angol, német) • egészségnapok • egészségfejlesztési ismereteket szolgáló szakkörök (Makk Marci, kémia, természetjárás) • balesetmegelőzési szakkörök (KRESZ, Johannita-elsősegélynyújtás, katasztrófavédelmi alapismeretek) • informatika-szakkörök • lovaglás-szakkörök • prevenció előadások • pedagógus-továbbképzések • készségfejlesztést szolgáló programok.

Az elnyert támogatás révén lehetőség nyílt különböző tárgyi eszközök beszerzésére, melyekkel a pályázat keretében megvalósuló szakköri munka színvonalát tudtuk növelni.

HIRDETÉSEK

Felhívás a Kirchentagon való részvételre

Június 3. és 7. között Stuttgartban rendezik meg az idei Kirchentagot. Magyar érdeklődők is jelentkezhetnek még március 15-ig a *kirchentag.de* honlapon keresztül. A részvételi díj 24 euró, amely a programok és a helyi tömegközlekedés díját fedezi. Szállásigénylés esetén a magyar résztvevőknek fejenként 21 euró szállásközvetítési díjat kell fizetniük, amely magában foglalja a reggelit is. Március 15. után is lehet még jelentkezni, de szállás akkor már nem igényelhető.

Kérjük azon csoportokat, amelyek jelen kívánnak lenni a Kirchentagon, hogy a honlapon való regisztrálás mellett ebbéli szándékukat *Cselovszkyné dr. Tarr Klárának*, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda Ökumenikus és Külgügyi Osztálya vezetőjének is jelezzék a kulugy@lutheran.hu e-mail címen.

Az evangélikus egyház szerény támogatást nyújt az utazáshoz az evangélikus résztvevőknek.

Intézményvezetői pályázat

A pályázatot meghirdető szerv: Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Meghirdetett munkahely: **Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola** (OM-azonosító: 200002), 3525 Miskolc, Dayka Gábor u. 4. – intézményvezető

Intézményvezetői munkakör, megbízás betöltéséhez szükséges iskolai végzettségek, képesítések, egyéb feltételek:

- az adott nevelési-oktatási intézményben pedagógus-munkakör betöltéséhez szükséges felsőfokú iskolai végzettség és szakképzettség, mesterfokozat

- pedagógus-szakvizsga keretében szerzett intézményvezetői szakképzettség
- legalább öt év pedagógus-munkakörben szerzett szakmai gyakorlat
- legalább öt év evangélikus egyházközségi tagság
- evangélikus konfirmáció, lelkesi ajánlás

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb:

- A megbízás kezdete: 2015. szeptember 1.
- A megbízás öt év időtartamra szól.
- A pályázat beérkezésének határideje: az Oktatási és Kulturális Közlönyben történő megjelenéstől számított harmincadik nap.
- A pályázat elbírálásának határideje: 2015. június 25.
- Juttatások a Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény szerint.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat
- a pályázó önéletrajzát és részletes szakmai életrajzát
- az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programot és a szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzeléseket
- lelkesi ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől

A pályázathoz mellékelni kell:

- a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását igazoló dokumentumokat
- érvényes (három hónapnál nem régebbi) erkölcsi bizonyítványt
- a konfirmáció emléklap hiteles másolatát vagy a konfirmáció igazolását

Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről: MEE Országos Iroda Nevelési és Oktatási Osztály, Varga Márta osztályvezető (tel.: 20/399-0464).
A pályázat címzése: Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda Nevelési és Oktatási Osztály, Varga Márta, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írják rá: „Intézményvezetői pályázat”.

Intézményvezetői pályázat

A pályázatot meghirdető szerv: Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Meghirdetett munkahely: **Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Művészeti Szakközépiskola, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium** (OM-azonosító: 028395), 5600 Békéscsaba, Szeberényi tér 2. – intézményvezető

Az intézményvezetői munkakör, megbízás betöltéséhez szükséges iskolai végzettségek, képesítések, egyéb feltételek:

- az adott nevelési-oktatási intézményben pedagógus-munkakör betöltéséhez szükséges felsőfokú iskolai végzettség és szakképzettség, mesterfokozat

- pedagógus-szakvizsga keretében szerzett intézményvezetői szakképzettség
- legalább öt év pedagógus-munkakörben szerzett szakmai gyakorlat
- legalább öt év evangélikus egyházközségi tagság
- evangélikus konfirmáció, lelkesi ajánlás

Juttatások, illetmény, pótlék, egyéb:

- A megbízás kezdete: 2015. augusztus 1.
- A megbízás öt év időtartamra szól.
- A pályázat beérkezésének határideje: az Oktatási és Kulturális Közlönyben történő megjelenéstől számított harmincadik nap.
- A pályázat elbírálásának határideje: 2015. június 25.
- Juttatások a Közalkalmazottak jogállásáról szóló törvény szerint.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázati feltételekben előírtak teljesüléséről szóló igazolásokat
- a pályázó önéletrajzát és részletes szakmai életrajzát
- az intézmény vezetésére vonatkozó szakmai programot és a szakmai helyzetelemzésre épülő fejlesztési elképzeléseket
- lelkesi ajánlást a pályázó gyülekezeti lelkészétől

A pályázathoz mellékelni kell:

- a pályázó jelenlegi munkahelyét, beosztását igazoló dokumentumokat
- érvényes (három hónapnál nem régebbi) erkölcsi bizonyítványt
- a konfirmáció emléklap hiteles másolatát vagy a konfirmáció igazolását

Felvilágosítás a részletes pályázati feltételekről: MEE Országos Iroda Nevelési és Oktatási Osztály, Varga Márta osztályvezető (tel.: 20/399-0464).
A pályázat címzése: Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Iroda Nevelési és Oktatási Osztály, Varga Márta, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írják rá: „Intézményvezetői pályázat”.

HIRDETÉSEK

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. *Bede László*, 30/943-5089.

Boldog szeretnék lenni leendő párommal és – legfőbb vágyam szerint – születendő gyermekemmel vagy gyermekeimmel. Ezért keresek egy harminc-negyven év közötti, szigorúan gyermektelen, hozzám hűséges, melegszívű hajadon, esetleg özvegy hölgyet, aki Kemenesalján vagy a környékén él. Én ötvennégy éves rokkantnyugdíjas vagyok, rettenetesen magányos. Édesanyámmal lakom együtt egy celldömölki társasházi öröklakásban. Körülmejeim kielégítőek. A következő telefonszámokon vagyok elérhető: 45/420-111 és 70/560-5971.

Köszönet az adó 1%-ának felajánlásáért

Az Alapítvány a Bajcsy Iskola Gyermekéért köszöni a számára az adózók által – adójuk 1%-ából – felajánlott 658 728 forint támogatást. Az összeget a tanulók esélyegyenlőségének biztosítására és a közösség erősítését szolgáló programok támogatására fordítjuk.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

GYÁSZJELENTÉS

Istenünk, az élet és halál Ura életének 87. évében elszólitotta közülünk *Csonka Géza* testvérünket. A feltámadás reménységében február 21-én, szombaton 10 órakor gyászistentisztelet keretében búcsúzzunk tőle a budahegyvidéki evangélikus templomban (1123 Budapest, Kék Golyó utca 17.). Urnáját a gyászistentisztelet után 12 órakor helyezzük el a keleti evangélikus templom urnatemetőjében (1114 Budapest, Magyar István utca 1–3.). Gyászolják unokatestvérei és családtagjaik, rokonai, „unokái”, barátai, ismerősei, a budahegyvidéki evangélikus gyülekezet és az ökumenikus közösség tagjai.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (február 22.)

Tehát mindenkor bizakodunk, és tudjuk, hogy amíg a testben lakunk, távol lakunk az Úrtól; mert hitben járunk, nem látásban. 2Kor 5,6–7 (Jer 51,50b; Mt 4,1–11; Zsid 4,14–16; Zsolt 30) Távoli égitestek, naprendszer titkait kutatják a tudósok űrteleszkópok segítségével. Ezek a berendezések közel hozzák mindazt, amit érzékszerveink maguktól már nem képesek felfogni a távoli világból. Istennel való kapcsolatunk „űrteleszkópja” a hit. Segítségével bizonyosságunk lehet Urunk értünk véghezvitt tetteiről, nekünk adott ígéreteiről; rajta keresztül Isten csodálatos titkainak közelébe kerülhetünk. Ezt a teleszkópot persze nem mi indítottuk „bolygóközi útjára”, hanem Isten távolságokat áthidaló, kegyelmes szeretete.

Hétfő (február 23.)

Rád szállnak mindezek az áldások, és kísérni fognak téged, ha hallgatsz az Úrnak, a te Istenednek a szavára. Áldott leszel a városban, és áldott leszel a mezőn. 5Móz 28,2–3 (Mt 13,16; 1Jn 3,7–11/12; Róm 5,1–5) Három madáretetőt helyeztünk ki a kertbe még tél elején. Azóta a széncinege, a zöldike, a vörösbegy és a fekete rigó is állandó vendég nálunk. Ehhez semmi különösebbet nem kell tenni, csupán folyamatosan biztosítani számukra az eleséget. Öröm nézni, ahogyan az etetőkre szállnak, hintáznak, táncolnak. Élettel töltik meg a téli álmatlvó kertet. Isten áldásai is színesítik, boldogítják, elevenítik álomba merült életem. Sőt új irányt, új célt, értelmet adnak neki. Mi szükséges mindehhez? Csupán naponta venni-vinni-szórni az ige tápláló magvait, és időnként kinézni a párák ablakon.

Kedd (február 24.)

Megbocsáttattak bűneiket az ő nevéért. 1Jn 2,12 (Ez 20,44; Jób 1,1–22; Róm 5,6–11) Gyakran megelégszünk a tisztaság látszatával. Pedig a szennyes bögrét sem elég csupán kívül mosni. Alapos, belső tisztításra van szükség. Mennyei Atyánk ezt kínálja nekünk, és ezt végzi el rajtunk bűnbocsátó kegyelmével, amit mi képtelenek lennénk megszolgálni, megfizetni. Egyvalakinek a szeretete, megváltó halála, neve fedezhető fel az újrakezdés és pártalan lehetősége mögött: Jézusé.

Szerda (február 25.)

Pál írja: Tartsátok becsületbeli dolognak, hogy csendesen éljétek, tegyétek a magatok dolgát, és saját kezetekkel dolgozzatok. 1Thesz 4,11 (Hab 2,6; 1Kor 10,9–13; Róm 5,12–21) A viharos tenger háborog, pusztulással fenyegeti a hullámai közt hánkyódó hajót. Mennyei biztosságosabb csendes vizeken vitorlázni! Ami persze nem jelenti azt, hogy ilyenkor élettelen, unalmas volna a tenger. A felszín most is fodrozza a vitorlákat dagasztó szél, a mélyben többféle áramlat sodor. Feladatodban felfedezni Isten tervét, munkádban megtalálni örömet; környezetteddel és helyzetteddel megbékélve hasítani a vizet – a háborgó tengert lecsendesítő Mester munkálja ezt benned.

Csütörtök (február 26.)

Téríts meg engem, hogy megtérjek, mert te vagy, Uram, az én Istenem! Jer 31,18b (Lk 23,42; Jak 4,1–10; Róm 6,1–11) Sokat emlegetett, talán kissé el is csépett szó ez: megtérés. Pedig a Krisztus-tanítványság egyik legfontosabb mozzanatát jelöli, amely nélkül minden további lépés elképzelhetetlen. Az Istent nem ismerő régi életből az új életbe való fordulatra hív ma a prófetai ige, amely úgy van benne saját akaratom és elköteleződésem, hogy közben a személyemet érintő változás legfőbb cselekvője mégis maga az Úr. Neki tett bűnvallásom pedig megtérésem előszobája, ahol minden egyes belépéskor levettem sárral szennyezett cipőm.

Péntek (február 27.)

Jó és igaz az Úr, ezért megmutatja a vétkeseknek a jó utat. Zsolt 25,8 (Róm 14,1; Zsid 2,11–18; Róm 6,12–23) Konfirmandusaimmal egyszer eltévedtünk a pilisi erdőben. Sehogyan sem találtuk a jó útvonalat. Eleinte izgalmas kalandnak fogtuk fel a dolgot, de később egyre feszültebb lett a hangulat. Istentől eltávolodva is céltalanul menetel az ember. Lehet, hogy először izgalmas kalandnak tűnik, de aztán... Ha napnyugtáig nem találsz vissza a jó ösvényre, az éjszakai sötétben már nem fogod megtalálni. Isten jósága és emberszeretete abban a Jézus Krisztusban öltött testet, aki „az út, az igazság és az élet”. Rajta keresztül már most elindulhatunk a mennyei otthon felé, hogy végül hazatérve hálás szívvel telepedhessünk a vacsoraasztalhoz, mint annak idején a megkerült konfirmanduscsoport.

Szombat (február 28.)

Abban telik kedvem, Istenem, hogy akaratodat teljesítsem, törvényed szívemben van. Zsolt 40,9 (1Jn 5,3; Jel 20,1–6; Róm 7,1–6) Isten akarata nincs is messze tőled. A vasárnapi igében említett távolság úgy fordulhat át negatív tartományba, ha Urunk igazsága léted határain belülre kerül. Hogy aztán a Lélek újjáteremtő csodája révén az evangélium éleled középpontjává, szívedet megtisztító friss vérré váljon, nem csupán az érzések vagy a hangulat örekként, de egész magatartásodat meghatározó módon. Mert külső kényszer helyett belülről jár át, sőt örömmel tölt el, kedved telik benne.

■ SMIDÉLIUSZ ANDRÁS

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból február 22-étől március 1-jéig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.00 / Civil Rádió – FM 98 (Budapest) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu) 9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i> 11.00 / Duna Tv <i>Református istentisztelet közvetítése Debrecenből</i> 11.05 / M1 <i>Mai hitvallások</i> István István 17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet felvételről</i> 21.30 / Pax Tv <i>Ökumenikus imaheti istentisztelet</i> Igén hirdet: Gáncs Péter elnök-püspök és Erdő Péter bíboros	5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 10.05 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu) 12.05 / Bartók rádió <i>A Frankfurti Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye</i> 13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórása 15.00 / Duna World <i>Baptista ifjúsági műsor</i> 21.10 / Duna Tv <i>Székesföldi betyárok (román dokumentumfilm)</i> 22.25 / Duna Tv <i>Új Eldorádó (magyar dokumentumfilm)</i>	13.20 / Bartók rádió <i>Perényi Miklós és Schiff András hangversenye</i> 14.40 / M3 <i>Tizenkét hónap az erdőn (magyar ismeretterjesztő sorozat)</i> Augusztus 14.50 / Duna World <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 18.15 / M2 <i>Magyar népmesék (magyar rajzfilmsorozat)</i> 19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (credoradio.hu) 21.05 / M3 <i>Édes Anna (magyar filmdráma, 1958) (84')</i> 21.05 / Kossuth rádió <i>Belépfő (kulturális magazin)</i>	5.00 / Duna World <i>Magyar első (ismeretterjesztő sorozat)</i> Az első magyar egyetem 13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebened bíztunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórása 14.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Kantáták</i> 15.00 / Duna World <i>A kommunizmus áldozatainak emléknapija</i> 17.00 / M3 <i>Mestersége színész</i> Kömlős Juci 21.05 / M3 <i>Sok hűhó Emmiért (magyar tévéfilm, 1997) (67')</i> 0.00 / Duna Tv <i>Stigma</i> Tökés Eszter a Securitate célkeresztjében

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
13.30 / M1 <i>Asszonyország és nőszerepek az irodalomban (ismeretterjesztő sorozat)</i> 19.25 / Kossuth rádió <i>Tetten ért szavak</i> Balázs Géza műsora 19.35 / Bartók rádió <i>A Concerto Budapest hangversenye</i> 21.15 / Duna Tv <i>Drága besüggött barátaim (magyar játékfilm, 2012) (93')</i> 21.55 / Duna World <i>Ybl 200 (ismeretterjesztő sorozat)</i> A Bazilika 23.10 / Duna Tv <i>Bródy Sándor: A tanítónő</i> A Miskolci Nemzeti Színház előadása 23.10 / M1 <i>A rejtélyes XX. század</i> Kun Miklós műsora	5.15 / M1 <i>Hajnali gondolatok</i> 10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus magazin (credoradio.hu)</i> 11.07 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> Zongoramanufaktúra 13.30 / Kossuth rádió <i>Az Úr közel!</i> A baptista egyház félórása 21.05 / M3 <i>Családban marad (magyar tévéfilm, 1980) (67')</i> 22.15 / Duna World <i>Szabadság tér '89 (történelmi magazinműsor)</i> 22.50 / M1 <i>Nyár (angol filmdráma, 2008)</i> 22.55 / Duna Tv <i>A papa szolgálatai útra ment (jugoszláv filmdráma, 1985)</i>	6.55 / Duna Tv <i>Élő egyház (vallási híradó)</i> 9.30 / Kossuth rádió <i>Szellem a fazékból (gasztronómiai magazin)</i> 12.55 / Duna Tv <i>A Pesti Vigadó (ismeretterjesztő film)</i> 17.00 / Pax Tv <i>Felekezeti közli zsolttárolvasás (beszélgetéssorozat)</i> 18.40 / Duna Tv <i>Patika (magyar filmsorozat, 1994)</i> 20.25 / M1, Duna World <i>A Dal (eurovíziós dalválasztó)</i> Döntő 21.04 / Kossuth rádió <i>Rádiószínház</i> Minden kényszer nélkül 23.05 / Duna Tv <i>Veszprémfeszt, 2014</i>	6.00 / Bartók rádió <i>Muzsikáló reggel</i> 6.05 / Duna Tv <i>Isten kezében</i> 7.00 / Duna Tv <i>Világ-Nézet</i> Házigazda: Fabiny Tamás 9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i> 13.45 / Duna World <i>MűpArt</i> Kaláka 40 a Műpában 15.55 / M1 <i>A rögcseji csoda (magyar tévéjáték, 2014)</i> 17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet</i> 21.30 / Pax Tv <i>Vallásváltoztatás a századfordulón</i> Evangélikus-zsidó kapcsolatok Magyarországon

EVANGELIKUSELET.HU

Evangelikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • EvÉlet on-line: www.evangelikuselet.hu. • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: elofizetes@evelet.hu. • Szerkesztőség: 1091 Budapest, Úllői út 25. fszt. 2. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandomdobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). Munkatárs: Walkó Ádám (adam.walko@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Eszedi Szusza – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). Szerkesztőbizottság: Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Kiss Tamás, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Úllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. Árusítja a kiadó. Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belső (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyébként külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

